

A

8477

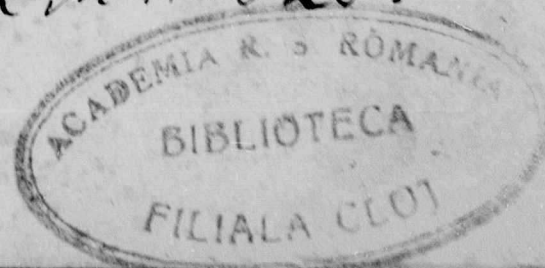
—

IV.

64. v7. 40

Ver. 1116. / A-B.

(R.M.T. 623. masolata)

SA
KRESZ
TYÉNI VDVES
seges Tudománnak, &
Régi és Új Testamen-
tom Perént egyben Sum-
máltatott értelmé, az Keresz-
tyéneknek lelki ép-
pületekre.

**AZ
KRESZ-
TYÉNI VDVES-**

seges Tudománnak, &
Régi és Új Testamen-
tom Perént egyben Sum-
máltatott értelmé, az Keresz-
tyéneknek lelki ép-
pületekre.

TOROCZKAI MATHE
által.

Esa: 40. i Pet. 1.

Az VRNAK Igéje mind örökre
meg marad.

Colosvárat 1632 Efstendőbe.

AZ JO HIRREL NE-
VEL NEMES ES BÖCSÜLETES
TOLAI JAVOS VRAM-
nak, az Colosvári REpublica-
nak Király Birájanak, kívánok
az Istentől az Ur Jeshu Christus
ban kegyelmet, békességet, és lelki
testi áldásokat, s hosszú boldog

életet.

AMAZ NAGY SZENT
és az Istennek barátja, Abrahám fe-
lől, azt mondja **Az** Apostol, hogy Atya
minden híveknek, valakik tudni illik az
ő nyomdokait követvén az Istennek igéri-
mek hisznek, és az Isten előtt szentül tö-
kéletességben járnak. Mert az miképpen
régén az egész világban az Isten Abrahá-
mát magának választá, és ígéretet tevé-
néki **Trigyet** kötött velle, nem hü-
lőben most is minden Isten féltő emberrel
szövetkeget köt az Isten, és ígéretet téken,
hogy ezekben is meg sokasítja marya-
dekir. De kíváncsiak a lelki benne

lévő

levő jószágokat kent lelke által öregbíti.
Az jövőendő életben pedig örökké Istenre lé-
szon, adván neki vég nélkül való diwose-
get. Mikor Tisztelendő Vram ezeket gon-
dolom, és az kegyelmed állapattját elmém-
be forgatom, az Istennek kíváltképpen va-
ló gondviselését, és keretét, tapasztalom
kegyelmedben, és semmit abban nem kétel-
kedem hogy kegyelmed lelki Fia Abraham-
nak, és az Jéhus Christusban fogadott Fia az
Istennek. Mert az Isten kegyelmedet házajabol ki-
hozván, és igaz ismeretire jutatván, külső és bel-
ső, sok javaival meg áldotta, és jó helyben telepít-
ven kedves állapotot engedtet és adott, mivel
hogy kegyelmed is engedtet az ő hivatalának,
és az egy meg ismert Isten az Jéhus Christus
által tisztelet, és szolgálta. Az külső jókame-
lyeket az Isten kegyelmednek adott, az emberek
előtt való kedvesfég, az bővület, és tiszteletfég,
és az méltóság, a belső jók az itélet az ekelesség,
az Isteni dolgokban való bölcsesség, az mely
által mind a külső törvényekben kegyel-
medértelmes, és kentül ott minden hívek-
nek hasznára. De ez mellett, Fiakkal, leá-
nyokkal, és Vnókakkal is az Isten kegyelme-
det meg látogatta, az kili felől azok
felől is, nagy remensége vagyon, hogy
az

az kegyelmed nyomdokait követvén,
az fogadott fiúságban, és annak örökké
való jussában az örök életben részesek le-
nek. Hogy azért azok az Isteni ismeretben
és tiszteletben, nevekedszenek nem csak
kéránom, hanem könyörgéseimmel kérem
is az Istenről, sőt vékony erőm és tehetségem
szerént az menyere, az kegyényiség engette,
azt cselekedtem hogy legyen modgyok abban
minél jobban el lehessenek, és az udvessé-
ges tudományban bölcsőbbek lehessenek.
Éz az oka Tisztelendő Vram, hogy ezt az ki-
munkát, kegyelmednek offeraltam, és de-
dictaltam, az melyben lumma kerént
az igaz és udvességes Keréktyéni tudomány,
be foglaltatik, mind az Istennek mind az
Christusnak ismeretifelől. Kérem azért
kegyelmedet, hogy kegyelmed az kegyelmed
kegyes, és Isteni félelemmel teljes jó volta
kerént, vegye zöllem olly kívárral, az mi-
nemi jó és hála ado en kegyelmed-
nek az kegyelmed kedves és kezelmes
maradványinak kedvéjért, adtam
és consecraltam. Az Vr Isten kegyel-
medet minden kedvesével, és kerelmel-
vel

vel együtt kedves jó egészségben éltesse sokáig
ecclesiának, és republicának örömeire
és hasznára. -

Kegyetlennek

alázatos bolgáia

THORDAI JÁNOS.

RECELI

RECELI

Könyörgés.

ÓRÓK MINDENHA-
to Telleget Ur Isten, ki az éy-
nek sötettségét eltörölöd fel tá-
maktod, és földnek kezelegét
aval szépen, meg világosítod,
minden elő állatokat, az te szár-
nyaidnak nyugodalma alól fel
költek, ki bocsátasz, erőt adsz azok-
nak, üdöket és alkalmatosságokat
szolgáltatsz, és minden állatokat
az te jóvoltodból legeltetesz, és
táplálatsz. Hálaikat adunk te szent
Tellegetnek, szent Fiadnak az mi
Urunk Jéhus Christusnak általa
hogy minket küldetésünknek
napjától fogván, mind ennyi
sok kecsével változásokban, nyavak
lyak

A4

lyekben, háborúségekben, szent
sárnyaid alatt kegyelmesen meg
őriztél, és oltalmaztál, ez mult
étkednek folyóában is velünk
voltál, az egynek sötéttségéből a nap-
nak világosságára, emyire valo
egészségben, békességben virasztottál,
időt és alkalmatosságot adtál, bű-
neinkből tehozzád valo meg téré-
sünkre, az te szent lelked által te-
benned valo hitünknek öregbítésé-
re. Aldott légy mi mennyei bent
Atyánk, mind örökké, napstama-
dattól fogván egész nap nyugatig-
lan, szenteltessék az te diadóséges
nagy neved.

Nincsen Ur Istén sem az
menyben, sem az földön, sem az vi-
zekben, sohul senki, az ki te
szent Felségednek ellene miné-
künk

künk avagy árthatna, avagy
minket meg tarthatna, nintsen
ki keserűségünkben, nyavalyá-
nkban, félelmünkben, vigasz-
talna, batoritana, és biztatna.

Annak okáért csak te reád füg-
gettyük az mi kermeinket, tehoz-
zád emellyük az mi fohászkodá-
sunkat, te szent Felségedtől vár-
juk, elő menetelünket, életünket,
és ki mulásunkat, az te kegyes
gondviselésed alá ajánlyuk mi
mennyei szent Atyánk, most és
minden időben lelkünket tes-
tünket, egész életünket, min-
den Atyánk fiait, és minden
selebarátunkat.

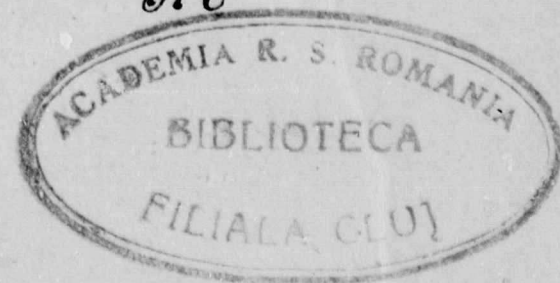
Meltottassál mi mennyei sz.
Atyánk, az mi szívünknek söté-
téttségét eltörölnie, az te szent ne-
ved

nevednek igaz elmeretit, és tiszte-
letit, az mi kívünkben lelkünkben
felgyutania, hogy annak világos-
ságban járhasunk, kölgáshat-
sunk, te szent Felségednek, szent-
ségben és igasságban. Ald meg
mi mennyei szent Atyánk ez mi
mai napunkat is, felkelésünket,
kimenésünket, künn járásunkat,
minden dolgainkat és minden
utainkat. Legyen te szent Felséged
mi nekünk kegyelmes, gondviselő,
eltető, tápláló, megtartó Istenünk,
és szent Atyánk, hogy naponként
az te szent nevednek félelmében
épülhesünk, nevedhesünk.

Vezérelje te szent Felséged min-
den dolgainkat, hogy kémeinknek
látsáit nyelveinknek szollását
fülleinknek hallását, szívünk
nek

szívünknek gondolattját, és min-
den tagainkat minden gonoszságtól,
minden bűntől, hírságtól, esbot-
ránkoztató dolgoktól, meg ol-
talmazhasunk csak az te bent
törvényednek és bent akaratod-
nak meg őrizésében, és követésé-
ben, hogy ez keppen az munkán-
napnak, végső óráját, az tündes,
és nyugodalmas utzakának kez-
detit, lelki testi békességben vidám
örömmel érven, te szent Felségednek
az te töled el vőtt jökért méltó há-
lakat adhasunk, tégedet lelki buzgo-
sággal, lelki örömmel felmagas-
talhasunk. Mert csak te szent fel-
séged az az, Isten, az kit illet men-
nyen földön az Ur Jeshu Christus
által örökké meg maradando
tisztesség, dicsőség dicséret, hála-
adás

A 6

adás, és mádás. Tegedet dicsérje-
nek ur Isten az mennyek, az földi-
ek, és az vízben valók, egész meny-
orbag, földnek herelsége, tenger-
nek belessége, küntelenzengjen
az te szent nevednek dicséretivel,
ezt mondván, szent, szent szent
az seregeknek Ura Istene, az min-
denható öröktől fogván örökkön
örökké csak egyedül uralkodo ur
Isten, ki dicsőségeddel bé töltötted
az mennyet, az földet, az teng-
ert, és mindeneket, ki elk, és u-
ralkodol, mind örökkön örök-
ké. *Mi Anyánk. &c.*

ESTVELI

Hönyörgés

Örök

Örök mindenható Fel-
séges Ur Isten, ki az munkái
napot el nyugotod, az cse-
des és nyugodalmos északát
elő hozod, minden élő allato-
kat az te szárnyaidnak nyu-
godalma alá bé vész. Hála-
kat adunk te szent Felségednek,
Bent Fiadnak az mi Urunk Jeshu
Christusnak általa hogy minket kü-
letésünknek napjától fogván, mind
annyi sok kieselves változásokban,
nyavalyákban, háboruságokban,
szent szárnyaid alatt kegyelmesen
meg őriztél, és oltalmaztál, ez
napnak folyásában is velünk vol-
tal, életünket meg tartottad
kegyelmesen, lelkünket is az te
vigasztalo, bátorító, és minden
igasságra vezérlo szent lelked
által

A 7.

által megoltalmaztad min-
den ibonyu vétkektől, melyek-
re az te híveidnek család el-
len sége az sáten indíthatot vol-
na minket, meg világosítottad
ur Isten az mi vétséginket, és
az te bent törvényednek óvén-
nyére vezérelvén minket erőten-
ségünkben meg vevtagítottál,
félelmünkben meg bátorítottál,
meg jelentetted az ördögnek bün-
re indító bámtalan sok család-
ságit, ez világnak alnok hízeltke-
desit, az rothadó testnek
hivásos kívánságit. Gyakran
dörögáltad jóra való restségünket,
vigasztaltad szomorú kívánságunkat,
mindenekben atyai jóvoltodból
kegyelmesen gondunkat viselted.
Annakokáért mijs estveli aldozat
helyet

helyett, bívünk és lelkünk te hoz-
zád felemelvén, dicsérjük, cildgyuk
és magasztaljuk az te dicsőséges
nagy nevedet.

Ninven Ur Isten kem a meny-
ben sem az földön, sem az vizekben,
sohult senki, ki te szent Felséged-
ellene mi nekünk árthatna, avagy
minket meg tarthatna, nint-
sen ki keletűségünkben, nyaval-
lyánkban, vigasztalna batori-
tana, és biktatna, egésségünkben
oltalmazna, betegségünkben or-
voslana, és gyógyítana. Annak
okaért csak te reád függesztyük
az mi szemünket, te hozzád
emellyük a mi fohászkodásun-
kat, te szent Felségedtől várjuk
elő menetelünket, életünket,
és ki mulásunkat, az te kegyes
gond

gondviseleked alá ajánlyuk mi
mennyei Kent Atyánk, most
és minden időben, lelkünket
testünket, egész életünket, házunk
népét, minden Atyánkfiát,
minden felebarátunkat. Kö-
nyörgünk alázatossal te Kent
Fellegetnek, legy irgalmas min-
den bűneinknek. Reméljük hogy
gyarlóságunk miatt eset sok
fogyatkozásinkal, ez mai na-
pon is meg bántottuk Kent
Fellegetet, bűneinknek siralmá-
ra, penitencia tartásunkra va-
ló napunkon vétkeinknek bá-
rát sokasítottuk, melyekről te
Kent Felleget előtt vallást tettünk,
és az földig meg alárván mima-
gunkat, azokról tetőlled kegyel-
met és bocsánatot kérünk. Meltol

Meltoltassál mi mennyei Kent
Atyánk minket ez követhexen-
dő etzakának idején is a te Kent
szárnyaidnak nyugodalma alá
bè venni, gondal, munkával,
buvál bánattal, és keherüléggel
meg epedet, el fáradot, lelkünket
testünket, az te Kent nevedben
el alutni, és csendesén el nyu-
gotni. Oltalmaz meg Ur Isten
minden lelki testi keherültől,
nyavalyától, kár vallástól, herte-
len haláltól, keherülégtől gonoktól.
Adgy minékünk lelkünkben te
bent Fellegethez igaz vigyázást
és örömet, testünkben nyugo-
dalmat, hogy az te Kent ne-
vednek tisztességére, dicseretire,
az követhexendő napnak is az ő
világosságát testi békeességben
vidám

vidám orcával érvén tekint
 Tetségednek az tetőled elven jökert
 méltó halakat adhassunk, tége-
 det lelki örömmel lelki buzgo-
 sággal felmagasztalhassunk.
 Mert csak te szent egyedül az az
 Isten az kitillet mennyen földön
 az Ur Iesus Christus által, örökké
 meg maradando, tisztesség, dicső-
 ség, dicséret, hála adav, és imádav.
 Tégedet dicsérnek ur Isten amen-
 nyiek az földiek, és avizbenvalók,
 egész meny ország, földnek kerekse-
 ge, tengernek szélessége, büntelen
 zengjen az te nevednek dicséreti-
 vel ezt mondván. Sz. Sz. Sz. a Sere-
 geknek Ura Istene, ki dicsőségeddel
 bé töltötted az mennyet, az földet,
 az tengert és mindeneket, ki
 élz, és uralkodol. æt.c.

EPIGRAMMA

AD LECTOREM

Scripta prophana iuventutis, et falsa
 Deorum.

Dogmata; Romulei numina ficta
 probant.

Maxima doctrinam veneratur turba
 Lutheri.

Zvinglistas iterum pars inimica colit
 Non minor exequitur Calvinum turba vi-
 vorum.

Instabile hoc vulgus carpit, et illud amat.

Ad Doctrina Chij Doctoris pura Iakobi.

Ex tenebris densis eruta rite nitet.

Hanc osor veri mundus contemnit inque.

Sed cultrix veri paucula turba colit.

Hanc brevibus charta hac inodet lector
 amice.

Mathæus, lege tu si pius esse velis.

Emer: M. Bükfalvini
 J. A.

Prefatio libelli.

Ez világnak teremtésétől fog-
ván az végéig három korban ta-
lálom az emberi nemzetet, Elő az
Adámtól fogva az Abrahámgig va-
ló idő, Második Abrahámtól fogva
az Christusig. Harmadik, Az Christu-
tól fogva az utolsó ítéletig való idő.

Az első időbeli emberek, minden
akadály és ellen vetés nélkül Isten-
nelegyesek lehetnek vala, ha Isten-
nek akaratyához és tanácsához
szabták volna akaratyokat és ta-
nácsokat. De mikor tölle úgy el-
szakadtanak volna, hogy ez világ
Isten nélkül, azaz, Isteni ismeret
nélkül, Isten is ez világ nélkül
maradna: Mert ez világ őtet meg-
vetvén

vetvén, Idegen Isteneknek tisztele-
tekre hajla. -

El hozá Isten az Második időt,
a melyben az bálványozó embe-
ri nemzet közzül, egy embert
ki válasta magának, úgy hogy
annak semetái és ágai mind
sziligyek, az az, szentek és Isten
fiai lennének. Így lőn Abrahám
minden maradékival Isten né-
pe. Ez világ perig abban a pogá-
nyságban marada, a mellyet
válastott vala magának, kik-
nek a környűmetelkedés akadá-
lyok és rekeszek lott, hogy Isten né-
pei lehetnének; és a követtségben
melyet Isten Abrahámmal szerzett
bő ne alhatnának külföldben, ha
nemha az környűmetelkedést fel-
vennék, és minden törvényben asi-
dok

dokkal egyeznének: Mert csak
az egy Sida nemzetiségnek ielen-
tette vala Isten meg magát, en-
nek kötelezte vala oltalmának
és áldomásának minden igé-
retit. Ez okiért adott minden
időben gondviselő fejedelmeket
és igazságra tanító próphétákat:
és legutoljára a Jeshu Christust.

Demikor ezt nem fogadták vol-
na, és az ő gondviselő Isteneknek
io akaratját magokrol lerázták
volna, ki nyilatkoztatta az Isten a
harmadik idő, mely a Sidoknak
utolsó idejek a veszedelemért, a Po-
gányoknak első az engektelezésért.
Ez okiért ki önté Isten az ő áldását,
ez világon minden pogány nem-
zetiségekre, eltörölven a környül
metélkedésnek Privilegiumat mely
a Pogányoknak akadályok és
rekesz

rekeszek vala, hogy annélkül
Istennek népei nem lehetnék vala,
hogy valakik elszakadnának az
Istentelenségtől, és ő hozzá térné-
nek, és az Jeshu Christusból hin-
nenek, Istennek szent népei és
szerelmes fiai lennének: Ez az ken-
tleg penig és fiúság, nem csak
azokban maradna, hanem ki
terjedne fiokra nemzetiségről
nemzetiségre mind örökké.

Igy lőtünk az műregi Atyá-
inknak hitők által Pogányokból
keresztények, Istennek szent né-
pe és fiai, az mely szentségben
és fiúságban fogantatunk, szü-
letünk és nevelünk. Hogy minek
utánna ők az hit által a szent gyö-
kerben beoltattanak, aztólők bá-
rmazando agakra is abban az
szentség

bentlégben csemetézni nek, hogy
 Istennek gyümölcsözni nek, és ez
 által az örök életet élvezni nek me-
 lyet most az ifiúságnak iussával
 reménység alatt birnak: kiket sem-
 mi az igaz szőlőből és az ifiúság-
 ból ki nem vágdalhatna, hanem
 csak az gyümölcsötlenység. Az egék
 derék kent irás két kivált képpen
 való fundamentomban helyhez-
 teti az üdvességet. Egyikben a
 hitnek igasságában. Az hit azt
 mondja: Hídd a Jeshu Christusban. Ez
 fundamentot amabban; Hídd az egy
 Istenben mindenható Atyában: Az törvény
 azt mondja: Tarts meg az paran-
 csolatokat.

Ez okiért egyéb dolgokat hát-
 rahagyván, főképpen azokat szám-
 lálom elé, az mellyek megtanít-
 nak, az egy igaz Isteni esméretre,
 az Chris-

az Christusban való hitre, az
 törvény parancsolatjának megtar-
 tására, az mellyeket az egy Isten
 parancsolt, az egy Jeshu Christus
 jóvállott, és megmagyarázott.
 Ez három dolog kívül, az többi az
 irásban ollyak, az mellyekhez az
 üdvesség nem köteleztet. Ez rendi
 es sommája ez kis könyvecskének,
 melyben ha kinek valami nem
 tetzik, hogy vallásának fundamen-
 tomát nem erti, sőt oltalmazni
 sem tudja, soha volt képpen, mig
 tudományát ez fundamentomra
 nem építi.

Epigramma. A. F. Claud. Horozk:
 In sano qui huius terminis præcepta libelli
 pectore, perpetuo displicet ille Deo.

B

Bep

Szép Isteni Dícséret.
Mondgyatok dícséretet,
Keresztyénk az Ur Istennek, szent-
leges tiszteletet adgyatok ő nevének.

Eorvendgyetek ő néki, igaz Isteni fe-
lelemmel, mert köztetek lakozik, az a-
nyaként egyházban.

Es megelégti lelketeiket, lelki kenyérrel,
bálató ő igéjével s édes igetetésével.

Szent Vramarteneved, kent vagy
te az magas menyben, kent vagy wrettene-
tes, minden nemzetlegekben.

Teged it illet Vram tisztelnünk, há-
la adásunk, az mi gyűlekezetünk, Innepe
szentelésünk.

Hála legyen tenéked, hogy meg jelentet
temagodat, hogy meg értettük Vram ate
akarataodat.

Dícséret es dicsőség, legyen Istennek
az magasságban, Dícséret dicsőség legyen
legyen az kent Templomban. Dícséret
es dicsőség legyen az ben plomb

AZ KERESZTYE NI TVDOMÁNNAK

rövid sommában kötöt
fundamentoma.

Mit vallasz magad felől az ke-
resztyeni Hit dolgaiban?

Az Ur Istennek az ő képe
teremtett állatjának vallom
magamat.

Hisoda az VR ISTE?

Az ur Isten az, az ki csak ő
magától örök időtől fogva egye-
dül volt, vagyon, és léken mind
öröké. Az hinek soha senki
társa nem volt, senki segítsege
es tanácsa nélkül nem szűköl-
ködött, Az ki semmiből az men-
nyet

B 2

mennyet, földet, tengert és e-
zekben valokat, egyedül terem-
tette, ezeket elteti, táplálja.

Esa. 40. 28. & 43. 11. & 44. 6. & 45. 5.
& 48. 12. Apoc. 1. 8. Psal. 104. & 135.

Ki neve az Istennek?

Isten neve
Tulajdon neve Sidojuli: JEHO-
VAH, ELOHIM, az az, Ur I-
sten. mert az első teremtesben e-
vel az nével jutott előbb az em-
beri nemzetnek elmeretiben.

Vagyoni több neve?

Számtalan vagyon: Mert min-
den cselekedetéről Istennek az
irai nevet ad, Bölcs Isten, terem-
tő Isten, mennek, földnek tenger-
nek Ura Istene, Seregeknek Ura
Istene, Isteneknek Istene, Uraknak
Ura. Főrs benvedhetetlen Isten,
bőbb

bőbb álló Isten, meg emléke-
tűz. viszontags: Könyörülő és irgal-
mas Isten, ki magát minden
keretnek nevével nevezi. Aty-
ának, Anyának, vőlegén-
nek, paptornak ön állónak, őri-
zőnek, királynak, sarkeselyűnek,
meg változnak, idvezítőnek, Ab-
raham, Izák, Jacob Istenének, Je-
sus Christusnak és az keresztén-
ségnek Istennek és Atyának.

Minemű az az Isten?

Láthatatlan és hallhatatlan fel-
ség, ki soha sem egy sem három
személyben nem jelentette magát
nincsen is látható személye, kihez
sem mennyek sem földi, sem vi-
zi állatok képét nem hasonlíthat-
ni, kit az egeknek egei be nem
foghatnak, kihez halgat egész
mennyeország, földnek kerekége,
és tenger

133.

haragos

"kereső"

is tengernek kélessége; Hogy
ha kive meg haragkik az Úr Isten,
annak büntetése, fel tá-
mad, a meny föld tenger: vi-
bon- tag, ha kit keret az Úr Isten, an-
nak oltalmára bógálnak men-
nyek, földiek és vízben valók.
Szüeknek meg vizsgálója, tit-
koknak által látoja, ki előtt sem-
mi el nem enyészhetik. Azki
mindenütt jelen vagy on, valahon-
vunk, kőlünk, állunk, járunk,
aloszunk, vigyázunk. -

Exod: 33. 20. Joh. 1. 6. 1. Tim. 6. 16. Esa: 40
25. 1. Reg. 5. 27. Esa. 40. 26. Sap. 16. 24. Jer. 17.
10. Eccl. 23. 28.

Mint teremtet mindeneket és az embert?

Teremtés
Kezdetben mikor Isten mennyet
földet teremtet volna, egy kavára
világosság lőtt, melyet meg vála-
kít-
van

van az sötétlegtől, az világos-
ságot nevezte napnak, az sötét-
séget pedig Éjnek. Másod nap
teremtette az eget, az mely külön
vála-ktaná az első a földi víztől.
Harmad nap elvála-ktván az vi-
zet a földtől, teremtet az földből
gyümölcsöző füveket és fákat.
Negyed nap teremtet az napot,
az Holdat és az Csillagokat, az
sötétlégnek és világosságnak
meg vála-ktalára, ötöd nap te-
remtette az vízből úro és repeső
állatokat. Hatod nap teremtet az
földből, mindenféle oktalán,
négy lábú, és csúbo máso álla-
tokat. Mind ezek után terem-
tette az embert, az ő képére hoz-
zá hasonló, az az, értelenmel, böl-
cselleggel, és bölással meg eke-
sítet-
te

B 4

tette, és minden állatokon Urá-
totta; Ennek oldala csontyából
formálta Évát neki házas társul.
Heted nap megnyugovék az Ur
Isten, minden munkájától, és azt
az napon meg áldá és meg kente-
lé.

Gen. 1.

Miért teremtetten mind ezeket az em-
bert?

Mindeneket az Ur Isten teremtetten
embernek javára: az embert pedig az
ő nevének tiszteltére, és az örök élet-
re, kemény valogatás nélkül, mert
senkit háhozatra nem teremtet
nem is rendelt.

Jap. 16. 24. Jap. 1. 14. 8. 2. 22.

Miben áll az Isten nevének tiszteltet?

Abban ha az mi akaratunkat nem
követjük, hanem az ő akaratjának,
mindenképpen engedünk, abból sem
jobb sem bal kézre ki nem lépünk,
abban

abban teljes életünket foglaltjuk.

Deut. 5. 33. 4. 12. 32. 9. 13. 18. 1. Reg. 15. 21.

Hogy tudhatni meg akaratját?

Ha az ő cselekedetét, és beszédét, jól
meg ilyük, és meg értjük.

Mit cselekedet és szót az Isten?

Adám idejében, és azután
egy néhány időkhöz az Ur Isten
gyakorta meg jelenik vala, és embe-
rekkel beszél vala, Angyali által.
Es ekképpen akaratját tölle meg
tudhatják vala. Demikor az ő go-
nosz kívánságok után indultanak
volna, és azt úgy követnék mint
fő hadnagyokat, Istentől el kaka-
nak, melyért az Ur Isten az első
vilagot víz özönrel elveszté, és az
egy igaz Noét háza népével meg
tartá.

Gen. 2. 16. 8. 3. 8. 8. 21. 60. 8. 12. 24.
8. 6. 13. Gen. 7. 1. Rom. 7. 7.

B 5

Az

Isten meg-
jelent

Minden az
embernek

Prædesti-
natio ellen

Isteni szándék

12.

Az víz örön után mi löt?

Az emberi nemzet mikor ismét naponként elszaporodnék, és a föld keekségén el kelyedne, lassan lassan esmét elfeledkezének az Istentől, ki mindaz által az gondviselést lenem tötte vala, az vakwágban annyira el merülenek, hogy magoktól nem tudnak vala jót kólni, kelekedni, és Istentől jót remenleni. — Rom. 7. 15.

Ki tistette nek tehát?

Mikor az egy igaz, elő Isten kívül más igaz Isten nem volna, ezt penig meg vetettek volna gondoltak magoknak Isteneket, kiknek képeket csináltak, férfiaknak, állati állatoknak, gyermekeknek és egyéb állatoknak képekre azokat

azokat tiktettek imádták. Ez ilyen bálványozással az igaz Istent ismét eloltaték, és ez világ Istent ismét nélkül marada, mind addig míg Isten Abrahámot magának választá, és magát vellemeg esmérteté.

MASODIK RÉSZ

Mint választotta Isten Abrahámot?

Mikor Abraham ez világi emberek között eggyik volna, ki bálványozó Atyától származott vala, ki kólta Isten ötét Ur Chaldecából, és hívá Canaan földében; Ott mikor magtalan és mind feleségestől vőn volna; Egyszer Isten ilyen ígértet tőn neki: Jaz szaporiton meg magodat mint az égnek

B 6.

csillagot

csillagit. Ezt elhívén Abraham
igasságul tulajdonították neki, és
Abramból. Abrahám lön, az az, sok
nemzetiségnek Attyának neveztetik.
Es követléget tőn Isten velle iljen
koral: Ente Istened leszek és az tema-
godé teutannad mind örökké: Mely
követlégek jele legyen az környül-
metélkedés. -

Gen: 12. 1. 17. 4. Joh: 8. 39. Gen: 17. 7.

Mit tulajdonított Abrahamnak az ő
hűti igazságot?

Az Ur Isten meg bocsátván min-
den bűnét oly igazán teré, mint
ki soká nem vétkezett, De ez felett hogy
az Isten ígéretinek teljes bízodalommal
hűn meg kentelé, népére fogadta,
az fiúágban bérővé, mellyel jussa
és közi lön Abrahamnak az örök
elethez minden tölle szarmazando
maradékival

maradékival egyetemben. Ez
az Isten választása, nem az
hogy minden kemelt külön kü-
lön választana kit az életre kit
az kárhozatra.

Exod: 22. Deut: 4. 6 Rom: 4. 13. 16.

Istá Abraham akkor, mingyárt megholt
volna, üdvözült volna-e?

Minden kétség nélkül üdvözült
volna, mert abban az ártatlanlag-
ban holt volna meg az melyre hűt
által jutott vala. Ezt kelitelni min-
denfelől, a kinek ideje és tehetlege,
az meg igazulás után nincsen az
jó cselekedetre, mint az Solvaynak
az kerebtfán. -

Hápedig az meg igazulás után vétkezett
volna, üdvözülhetet volna-e?

Havétkezett és igen hamar pa-
nitentia tartott, mint Dávid
Király, és Péter Apostol, meg

B 7.

bocsát

Kiválságos!
Is!?

bocsátatott büne, és idvözült, De ha
vétkézvén hamis meg nem tért vol-
na, mint Core, Dathan, Saul, Judas,
Japhixa, Elkarhozot volna. 2. Cor. 2. 9.

Ha pedig nem vétkézett volna, de
íot sem cselekedet volna?

Karhozot

Elkarhozot volna, mert az
fiúságban való embernek, talen-
tumot adnak, mellyel ha nem
kereskedik, az külső fötettségre vet-
tetik, az fiúság pedig marad fia-
ra. Mat. 25. 28.

Mi különbség vagyon az fiúság és
az örök élet között?

Örök élet

Az örök élet, az feltámadás
után való élet, mely véghetetlen
és diadalmos leken, melyet csak az
jó fiak vehetnek el. Az fiúság
pedig ez világon való jó, mellyel
embernek oly közö van az örök
élethez

élethez, hogy azt saját és tulaj-
don öröklegének tarthattya, mely
fiúságnak jussából senki ki
nem veheti, mert Atyákról fi-
akra száll: hanem az engedetlen-
ség.

Rom. 3. 3. & II. 27. Lev. 26. 44. Deut. 4. 31.

Ext a fiúságot csak magának nyertee
Abrahám hűtivel?

Nem csak magának, hanem
minden maradékinak, fiáról fiu-
ra mind örökké; mert abban az
fiúságban bé foglaltatnak, min-
den tolle szarmazando nemzetsé-
gek; melyből ki vágattatnak va-
la, ha az nyolczad napsi környül
metélkedést elmulattya, vala.

Gen. 9. 14. Exod. 4. 22. Deut. 7. 6.

Mi különbség vagyon Abrahám és
az ő maradéki között?

Abrahám hűtivel találta az
fiúságot esküvéget. De az ő ma-

B 8.

rad

maradéki kültetésekkel; Mint az
kit meg nemesítnek, annak gyer-
meki nemességben kültettetnek.

Hát az Abrahám nemzetsége mind
az szentségben kültetet?

Mind abbá, mind jók, smind
gonokok. Ha az Kovász (Abrahám)
bent, az tébta is (az Abrahám nem-
zetsége) bent ha az gyűkér kent,
az ágak is kentek. Az bent irás Ab-
rahamért mondgya az Sidoné-
pet Istennek kent népének; no-
ha ők gonokok valának.

Deut. 4. 37. 4. 9. 5. 10. 15.

Elvektetheti ember ezt az fiúsá-
got és szentséget?

Soha ember semmiképpem el-
nemvektetheti, még gonoszá-
gaval is, mert örök maradt
örökség, az fiakra bá, mind jók-
ra go

va gonokokra. Ez az eredendő i-
gasság, az mely helyében creden-
dő bünt gondoltanak, az b. irás
ellen.

Num. 26. 11. Rom. 3. 3. 4. 11. 28.

Hát ember el nem kárthatatik?

Vagy igen is elkárthatatik, aki
gonokul él és meg nem tér. Meg-
kelváltakatani az fiúságot, avagy
az hűtnek szentségét, az életnek
bentségétől; a fiúság az gonok fi-
akra is bál, de nincs bennük az é-
letnek bentsége, az jambor fiak-
ban mindenik vagyon. Azért az
fiúság és szentség senkit nem id-
vezit, az sz. élet nélkül. Mint
az kit bőlőben hívó mivelni, ha
az egek napot hívózkodással mu-
lattya el, nem ad b. neki napba-
mot, noha hivatala volt a bőlőben,

B 9

és meg

Eredendő i-
gasság.

no

és meg ígérted volt az napszá-
mot, mert sokan vadnak az hiva-
talosok, de kevesen az vállaltott-
ak. - Joh. 8. 37.

Hát az fiúságnak és kentségnek mi haka-
na vagyon?

Az jó cselekedet nem üdverit
senkit, hanem csak azokat az kik
a fiúságban és az kentségben vad-
nak azért ha ki az cselekedetnek
igasságával, üdvösséget akar
nyerni köikség, hogy a fiúságnak
követtségében legyen, ha abban
nincsen, hűt által bé allyon, Po-
gányból kereszttyén legyen, mint
Cornelius; Mert az hivatlan ven-
dégnek, mintlen a menyegzőben
helye. Nem ad ^{ho} pénzt annak az
fejedelem, az kit az fizetett népe
közé bé nemirt. Így az Pogánnak
nem ad

nem ad életet az törvény, míg az
kereszténységben hűt által bé nem
áll, nem tartozol annak fizetni,
az ki hivatlan kölödbe ment, ha
ugyan eleget munkálkodot is.
mert né az akarói, sem az futói,
hanem az környörülő Istené. Az
Isten pedig az ő szőlőjében az fia-
kat tötte nap számalokká is, hogy
ővök legyen mind az két féleha-
zon, mind a szőlő, s mind az
nap szám; Az hűt kívül valok-
nak pedig ebben semmi részek
ne legyen: Ez haszna a fiúságnak.

Mat. 22. 12. Sal. 4. 30.

Ha ember él meg hal, hogy nem mint
iőt cselekedhetnek, elhárhozik é?

Mivel hogy szent Atyától kar-
mazott, és az fiúságban született,
és mivel hogy ideje nem volt, hogy
jót vagy

jót vagy gonoszt cselekedgyék,
nem talál, az törvény semmi bünt
benne. Azért el nem kárhozik, eb-
ben az állapotban vadnak az ap-
ró gyermekek. -

1. Pet: 2. 2. 1. Cor: 14. 20. Mat: 18. 3.

Ha ember vétkezik el kárhozik e mingyárt

Nem mert az Isten népe között lakik
az Penitentiának ajándéka, az mely
az követség kívül, avagy Isten népe
kívül sohol nintsen: Annak orvos-
sága által, bűnének bocsánatát
nyerheti ember és üdvözl. -

Deut: 30. 1. Eze: 18. 21.

Az Penitentiának mi módja a vagyon?

Az Ur Isten minden időben
bocsátot Prophetákat az ő népéhez,
kik által intette őket az életnek meg-
jobbítására: ha az nép az Prophetá-
sávat meg fogadta, es megért,
az Isten nekik meg kegyelmessé
ők

őket minden jokkal meg ál-
dotta: ha pedig szofogadatlank
voltanak, Isten őket meg büntet-
te, éh séggel, dög halállal, fegy-
verrel, drágasággal, rablással,
és mindenféle ostorral. -

Deut: 18. 18.

Ha ki ez világon bűnéről meg lakol
el kárhozik e az másikon?

Az kinek az törvény ez világon
igasságaért életet ígér, hogy kár-
hoztassa az másik világon; ahun
az törvénynek cselekedői üdvözl-
nek. Az kit gonosságaért gonos-
sáért az törvény ez világon kárhozat-
ra és halálra sententia, hogy
igazítsa meg azt az másikon: a-
hon mindennek cselekedeti kérent
fizet. Az kit az Biro igazán meg,
sententia, és megölt, az holta után

nem

A peniten-
cia

megkérés
megbocsátás

Az Isten élet
bűnkezelet
az jót a jövő
élet.

10

nem igazíthatja meg, így az
törvény Caius, Corus, Dathan, An-
nias, Judas meg szententiaztá
s megölte. *Rom: 2. Joh: 5.*

Mint kel embernek életét meg jobba-
ni hogy el ne vesztén?

Az tíz parancsolatnak megtar-
tására, kell magát foglalni, mert
az tanít, meg az igaz életre, az jó
cselekedetre, melynek igazsága ked-
ves Isten előtt, melyért jutal-
mul adgya az örök életet.

Deut: 6 25. Luc: 1. 6.

Melyek azok az parancsolatok?

Első. En vagyok Ur az te Istened,
ki ki hoztalak Egyiptusból a föl-
dalatra hazából. En kívülem sen-
ki más Istened ne legyen.

Második. Ne csinátsd semmi-
allatnak képét az mely vagy ott
fenn

sen az eghben vagy on vagy itt
alatt az földön, vagy az vízben az
föld alatt: térdet ne hajt azoknak,
ne is tisztelyed azokat, mert én
vagyok az Ur az te Istened, ki az
Atyák vétkeket meg az fiakon is
meg látogatom, harmadé's ne-
gyedizig, az engem gyűlölőkön,
Irgalmasságot cselekedem ezer
izig az engem szeretőkön, és pa-
rancsolatom őrzőkön.

Harmadik. Az Urnak az te Iste-
nednek, nevét hiába ne említsd,
mert büntetetlen nem hagyja azt
az ur, az ki hiában említi az ő ne-
vét.

Negyedik. Meg emlékezzél hogy
a szombatot meg szenteld. hat
nap munkálkodjál, és minden
dolgotat végezzél az hetedna-
pon pedig hogy az Ur az te Iste-
ned

(Jó élet a jó
cselekedet kell)

ned szombattján, semmi dolgot
ne tégy se te, se fiad, avagy leá-
nyod, se szolgád vagy szolgálad,
se barmod, se nálad lako jövevény
mert mikor hat nap teremtette
volna az Ur a mennyet, földet,
tengert és minden bennevalókat,
meg nyugovék az heted napon,
melyért meg áldá a szombat na-
pot és meg kentelé.

Ötödik Árte Atyádat, Anyá-
dat tibtellyed, hogy hobbu életű
legy ex földön, melyet néked ád az
Ur a te Istened.

Hatodik. Embert ne öly.

Hetedik. Ne paráználkodgyál.

nyolcadik. Ne oroz.

Kilencedik. Maa ellen hamis

tanu ne legy.

Tizedik. Másnak házát gono

bul

bul elnekevánd, másnak feleségét
elnekevánd: se szolgáját, vagy szol-
gáloját, se ökrét, vagy kamarát;
Es ugyan semmit gonokul megne-
kevándy valami másé. —

Mit különböz az Isten törvénye
az Ádámokétól?

C. Sokban egyez az Isten törvé-
nyével az Ádámok törvénye, de
ígert nélkül vagyon. Mert csak
az Isten törvénye igéri, mind az
hobbu s mind az örök életet.

Wak tizé az Isten parancsolattya?

Több tiznél is, de azért ugyan
egy az Isten parancsolattya, mett
egy az keretet, az mely az egék
törvénnek, és minden törvény
beli parancsolatoknak funda-
mentoma.

C.

Hogy

Isten törvénye
ígert örök életet

keretet a tör-
vény alapján

Hogy tanulhatni meg mind azokat?

Mind azoknak meg tanulá-
sára által utunk vagyon; azmit
magadnak nem akarsz, azt más-
nak se cselekedd.

Kiknek adatot az törvény?

Azoknak kik az Isten szövetségében
avagy testamentumában be fog-
laltatnak. Az szövetség kívül való
embereknek nem adatot, kik ha
meg tartják is heá bantartják.

Rom. 9. 4. Joh. 12. 35. Rom. 2. 12. Mat.
10. 5. Gal. 3. 12. Gal. 3. 15. 24. 26.

Mi végre adatot az Törvény?

Hogy az mi régi Atyáinkról
reánk maradot fiúságnak örök-
ségéből, valami vétekekkel magunkat
ki ne eyesük, sugy vezérel hogy azt
elvehessük, a mellyhez most jús-
sunk vagyon az fiúságért; Mert
az, tör

az törvény valaktya el, az utolb
iteleten az jámbor fiaikat, az go-
noszoktól. Mint az mely fiúnak
attyaírol reá szallot öröksége-
hez noha jussa vagyon, de ab-
ban azért nem lakhatik, ha an-
nak az városnak törvényével el-
lenkedik, az melyben az örökség
vagyon, hanem az városnak tör-
vényét fel kell venni, privilegio-
mat meg kell tartani, ugy lak-
hatik az városban.

Rom. 2. Maté 23. 35.

Hogy adhat az törvény életet hamin-
dent bünsökneki vadol?

Bünsökneki vadolya az Is-
tenteleneket, az Istennek városá-
ból ki rekeszti őket, ha meg nem
térnek, de életet és örökséget ígér

az Isten

C2

szövetség kívül
vagy hamis
a törvényt.

megírás
Hall

az Isten varolában, azoknak kik
őtet megtartják.

Rom: 3. 20. Rom: 7. 10. & 2. 7. 13. Psal:
15. 1. & 24. 3.

Nem azt mondgya az irás hogy senki
az törvénynek cselekedetiből nem üd-
vezülhet, hanem csak hűtől?

Azokról mondgya azt, az kik
felől így bol: Minden igaz még
csak egy is, mindnyájon elszakadtanak.
Ezeket meg igazítani lehetetlen az
törvénytől, az meg lőtt dolgot le-
hetetlenne nemtehetni. Hát ezek-
nek más orvosság kel, az hűt, mel-
lyel kegyelmet nyer ember maga-
nak, ha igaz penitentiát tart.
Az jámborokról külföldben bol az irás
igazak valának az Isten előtt, mind az ket-
ten; miért mert az Urnak minden
törvényében és parancsolatgyában
seggyhetetlenül élnek vala. Ihon,
az igaz Izraélita, kiben álnokság
nintsen.

Rom

Rom: 3. 10. Gal: 3. 12. Luc: 1. 2.

Meg tarthatni a törvényt?

Flallod hogy meg tartották, seggy-
hetetlenül: ha meg nem tarthat-
nok, miért mondana az Chri-
stus: Tarts meg az törvénynek pa-
rancsolatit, ha be akarsz menni
az örök életre: Uram mind ezeket
ifiusáigomtól fogva meg tartot-
tam, (ugy mond) mellyert az
Christus meg kezdé keretni. A,
mely Isten az embert teremtetten, és
tudgya mennyire adott erőt neki, a-
zon Isten adta az törvényt, nem An-
gyalnak hanem embernek: o mon-
dgya: Nem erőd felet vagyon, azért meg
örizzed, meg tartad, meg cselekedgyed
és életed léken. Ha meg nem kelle-
ne tartani, bűn sem volna annak
meg kezdése.

Mat: 19. Mar: 10. Deut: 3. 11. 1. Joh: 23.

C 3

Hát

a kisgyermek
nem érthet
el

Hát az kicsiny gyermek elkárkozik
mert meg nem tarthatja!

Nem kárkóztatja az törvény azt,
az ki a jó és gonosz között választást
nem tud tenni, hanem csak azokat,
az kik, jól tudnak és értenek, de go-
noszt cselekednek. -

Magyarázd meg az első parancsolatot!

Az első parancsolathoz való ez:
Hadd meg Izraél: Az Úr az mi Istenünk egy Úr. Azért az Urat az te
Istenedet, teljes szívvedből, teljes lelked-
ből, és minden erődből szeressed.

Deut: 6.

Haiqy kell Isten szeretőnk, szívünk-
ben, lelkünkben, semmi szeretet nem ma-
rad melyel még is szeretkezzünk?

Semmi nem marad bennünk,
sem szeretet, sem gyűlölet, sem jó
akarát, sem valami indulat, avagy
elevenség

Isteni szel-
lem

elevenség, melyet az Istenhez való
szeretet magához nem foglalna,
hanem csak az érzéketlenség. -

Hogy szeretkezzük hát felebarátun-
kat mint mi magunkat?

Mivel hogy semmi nincs ben-
nünk, hanem csak Isteni szeretet,
ebből kel egyebekre szeretetünket
terjesztünk; hogy ne azt keressük,
az mit kedvünk, hanem az mit
Isten szeret; ne azt gyűlöljük a'
mi nekünk nem tetszik, hanem
az mit Isten utál.

Mint kel hát minden rendet szeretnünk!

Az mi teljes szívünknek,
lelkünknek, minden erőnknek,
minden szereteti, az az, valahun
valami szeretet bennünk vagyon
mind csak az egy Istené. Ezel
máig úgy szeretethetünk, az mint

ő maga

az isteni szeretet
ki terjed min-
dezen

minden feletti
áll.

Ő maga Isten eloktatta, és megparancsolta: Felebarátunkat mint mi magunkat, de szüleinket magunknál is felebarátunknál fellyebb kel szeretnünk. De ezeknél is fellyebb kell szeretnünk tanítónkat, és fejedelmünket. De mind ezeknél fellyebb való Istenhez való szeretetünk, mert ebből folyamnak mint egy kút forrásból, az több szeretetek. És mind ezekben egy gradusokban, annak kell inkább szavát fogadnunk, az kit fellyebb szeretünk.

Foglalt többet magában az első parancsolat?

Ezeket foglalja: Istent imádni, őtet meg ne kísértetni, meg ne bocszantani, őtet felni, csak ő neki bol-

gálni

bolgálni, csak őtet segitlőgre hini.

Miúgy imádni az Istent?

Imádjuk az Istent mikor tellyes küböl, az ő hatalmasága és felsége alá vettyük magunkat, kinek alázatosan térder fejet havt-
ván, őtet egyedül mindeneknek felette való Istennek valljuk: ki-
től mindenek vadnak, ki kívül sem mi nintsen.

Miúgy meg kísértetni az Istent

Kísérted akkor az Istent, mikor jól és békével elhetnél, mind az ál-
tal az vezedelmet el nem tavox-
tatod, hanem vakmerőképpen
vadászod, hogy meg lásd hameg
tarté az Isten avagy nem: Avag el-
lyat bolni az mely az Isten hatal-
masságát, szeretetét, gondviselését lát-
tatik meg kissebiteni.

C 5

Mat:

Mat. 4. 7. Exod. 17. 2. Q. 16. 3. Heb. 3. 9. Act.
15. 10. Psal. 78. 25.

Micsoda megbotránkoztatani az Istent?

Megbotránkoztatja az Istent, az ki
más Istenhez avagy emberhez me-
gyen segítség kéri: Mint ha Isten
olyan könnyen, és olyan jól meg nem
adhatná. Mellyel az Istent mintha
irigységére akarja indítani.

Deut. 21. 29. Q. 32. 16. 4. Reg. 1. 3. Jer. 17. 5.

Micsoda félni az Istent?

Az félelem két féle, Eggyik melj-
ben semmi bűnetet nincsen, hanem
csak ikenye és rettenetes büntetésnek
reá várása. A másik; mellyel ná-
lunknál nagyobb bűnetből fé-
lünk, és féltjük magunkat oly
vétektől, mellyel Istennek harag-
ját reánk vennék. Ezt parancs-
olja a magt tiltja. -

Gen. 4. 14. Mat. 27. 3. Deut. 10. 12. Joh. 1.
15. Rom 11. 20. Prov. 1. 7. -

Micsoda

Micsoda az Istent szolgálni?

Az Istent szolgálni nem egyéb,
hanem buzgalomból az ő akarattyanak
engedni, azt meg cselekedni, hogy no-
ha örökös fiu vagy, de begődöt bol-
gának is elmerd magadat lenni,
és úgy korgalmatoskodni az munká-
ban, hogy tölled az jutalmat élvezhe-
sék. Ez az szolgálát mondatik tisz-
teletnek is. -

Micsoda segísége hini az Istent?

Az segísége való hívás két dolog-
ban áll; joban és gonokban, hogy
az elvót jókért Istennek halát addy,
és kerjedtet, hogy azokban megtar-
cson; Másodszor, kéri Istent és segít-
sége hini, azért hogy meg kabadí-
cson, az reád következendő, avagy
rajtad való gonoktól.

Az második parancsolat miről szól?

C 6

Azba

Az bálványozástól, melyben minden idegen Istenektől, eltűnt az Isten, kik nem tölle hanem ő kívül vannak, vagy láthatók, vagy láthatatlanok, kiket emberek gondoltak és találtak: Eltűnt minden képek csenálásától, eltűnt mind azoknak tiszteletektől, mesterségektől, tudományoktól, égbéli rezeiktől, éghforgásából való jövőendő mondatától, varaslatától, rézeiktől bűbajolástól, otvalástól és ezekhez hasonló tudományoktól, melyek mind idegen Istent hitelnél mondatnak.

Deut. 18. 10.

Hány dologban foglalja az bálványozást?

Háromban: Először ne le-

gyen

gyen, netarsad nálad, házában, városodban, országodban, hanem elroncsad, elégeded. Másodszor semmi képet ne csenálj, vagy égbéli, vagy földi állatoknak hasonlatosságára. Harmadszor ne hajoly meg előttök, az hol látod ne is tiszteled őket. -

Hát az bálványozás nem csak a képeknek imádságában áll?

Nem csak abban: mert az is bálványozó az ki nálla táltya hanem imádgya is, Az is bálványozó aki csenáltya, hanem imádgya is. Mert szintugy tiltja és átkozza az táltyát és csenálását, mint szinte az imádságát, csak az imádságát tiltaná, pedig, ha csak az volna a bálványozás.

Levit 19. 4. 8. 16. 1. Deut. 27. 14. Elov.

C7

31. 7.

Képek csenál

Képcsüvés:
bálványozás

31. 7. 40. 18. 25. 46. 5. Jer. 10. 8.
Zach. 13. 2. Habac. 2. 18.

Miről szól az harmadik parancsolat?

Az esküvéstől: kívánnya az Úr.
Isten, hogy igaz és szükséges dolog-
ban, csak az ő nevére esküdgyél, i-
degen Isteneknek nevéket ingyen se
említsd. Mert csak ő egyedül az,
akki az hamis esküvőt meg büntet-
heti, az igaz esküvőt pedig meg se-
gítheti, az bálványok sem árthatnak.
És tiltja az hamis, család, és heában
való esküvést. -

Exod. 23. 13.

Micsoda az hamis esküvés?

Mikor különben vagy, avagy
leben a dolog, hogy nem mint meg
esküvél.

Micsoda az család esküvés?

Mikor szüvedben nem az va-

gyon

vagy, az mire nyelvedde meg
esküvel.

Micsoda az hiában való esküvés?

Heában esküvel mikor es-
küvéledre sem hiszik beszédedet;
Akkor is heában esküvel, mikor
hűt nélkül is elhiszik szodat s.
még is meg esküvel.

Tilté többet ez parancsolat?

Ugyan tellyelleggel tiltja az
Isten nevét említeni, különben,
hanem csak mikor bocsúlattal fo-
lunk ő fölé, és félelemmel.

Mit kíván az negyedik parancsolat?

Az Szombatnak meg ken-
telését, az mely parancsolatot
Isten szerzet emberért, nem az
embert teremtetve az Szombatért;
hogy szabad lő legyen az Sida
népnek Szombaton egy más

Cs.

tal

mással jól velekedni. —

Az keresztény néptől meg kívántatik az
Szombatnak meg illése?

Az keresztény népnek semmi meg-
illő nap nem parancsoltatott, sem
Szombat, sem Új hold sem Husvét,
sem Pünköst, sem Jöbel.

Róm: 14. 5. Col: 2. 16.

Mihez kell hát magunkat tartanunk?

Amar hobbu innepnek bom-
latyához, hogy az miképpen az
Isten, meg szünt hetednap min-
den munkájától, azonképpen az
új nép is meg bűnnyek minden ve-
lekedetétől, és nyugalomban bé-
menvén, az Isten dolgait vele-
kedgye, az melyre Christusbán
teremtettet. Az Isten igéjének halgató-
sára pedig szabad akár mely na-
pot választani.

Heb:

Heb: 4. 9. Eph: 2. 10. Luc 1. 75. Jit 2.

12. Az örök parancsokat mit foglal
magában?

Az Atyának Anyának neve-
zetivel bé foglallya, az törvénybi-
rákat, tanítókat, fejedelmeket, és
minden gondviselő és jora tani-
tó keményeket, és nálunknál ö-
regb embereket.

Mint kell ezeket tiktetni?

Ezeknek minden tiszteiséget kell
tennünk, engedelmeséggel, hűség-
gel, segítséggel Bőlgálattal kellen-
nünk, az keretnek meg mondott
grádicsi szerént. —

Mit tilt az hatodik parancsok?

Az gyilkosságot, hogy se fegyver-
rel, vagy étetővel embert ne öljünk,
se haraggal, vagy gyűlöléssel, se szitok-
kal vagy rágalmazással valakit meg-
ne

ne ilyünk. Mat. 5.

Az hetedik parancsolat mit tilt?

Az parázna ségöt: Mert nem il-
lik aztetekedet, mely Isten templo-
ma, Christu tagja, tölled el kaka-
tanod, és az parázna nak tagjává
tenned. Ez okaért az parázna ségra
szándékozo tekintetet is szinte ugy
tiltya, mint az cselekedetet, mert
meg löt véték nek iteli.

Az nyolczadik parancsolat mit tilt?

Az orzást.

Csak az é az orzást, mikor az másét tit-
kon el lopják?

Nem csak az, hanem minden
álnak mester ség, mellyel egy másét
meg csalhathatni, hogy egymás on
vonnyanak. Ez okaért tiltya hogy
az másét titkon el ne lopják, az ma-
sét hatalommal, tolvaysággal, per-

patvar

patvarral, álnoksággal, se semmi
ravasz mester séggel, és hízelkedéssel
el ne vegyűk.

Az kilencedik parancsolat mit tilt?

Más ellen való hamis vallást,
az miképpen kívánnya hogy más
nak igazságában igaz tanuk legjűnk,
azonképpen tiltya, hogy az mi vallás
tételünkkel, más igazságban meg
ne nyomorítsunk, se köz emberek
előtt se bírák előtt. Tiltya az vad-
lást az fondorlást, az arulkodást,
és hogy semmit más ember felől ne
mondgyjunk, az mi ugy nintsen.

Az tizedik parancsolat mit tilt?

Az gonosz kívánságot, va-
lamit nem illik magunknak má-
stól el kívánnunk, azt ne kíván-
nyuk; Az miképpen az első

pa

parancsolat helyheztesik az kere-
tetben, az mely keretet, kiterjed az
törvénynek minden parancsolati-
ra. Azonképpen az utolsó paran-
csolat vagyon az gonosz kevan-
ságról, melyet elkel távolítani
az törvénynek minden paran-
csolatiban.

Mit kell itélni a Sida nép kívül
való nemzetiségekről?

Az egy Sida néptől megvál-
va, mindenféle nemzetiség az
ő kevan ságoknak követéséért.
Abraham meg igazulásától
fogva az Christusig, Isten nélkül
és az örök élet nélkül, maradnak,
és pogányoknak mondatának.
nem azért hogy Isten vétette volna,
meg őket, hanem hogy ők véttek
meg az Istent. —

Ela

Ela: 2. 12. Q. 3. S. Col. 1. 21. 1. Pet. 2. 10.

Luc. 15. 13.

Nem volt-e valami utyok Istennel
való meg békélésre?

Volt az környülméletkedés, mel-
lyet ha az pogán, Moles törvénye
kerent felvót, pogánból Sida löt,
Abraham fia és Isten nepe lött, az
Sidoknak minden törvényekre kö-
teleztet, így lehetet jupa az örök
elethez, melynek elvételére, az pa-
rancsolatokat kellett meg tartani.

Gen: 17. 12. Exod: 12. 43. 1. Esd. 6. 27. Gal.

S. 3.

Meddig volt az környülméletkedésnek
ilyen privilegiuma?

Abrahámtól fogva az Christu-
sig, az az, Exer, kilencz száz ötven
éktendeig. —

HARMADIK RÉSZE

Az Christus felől mit vallasz?

J. K. s.
Isten fia

Az Christus Jeshu az Mag,
ki felől Isten Abrahamnak ezt
mondta: Az te magodban áldatnak
meg minden nemzetek: Ez David
magvából kármarott test be-
vén, de Isten fia az meg Ken-
telő lélek által.

Gal. 3. 16. Rom. 1. 3.

Mint adatot meg az a mag?

Tetzet vala Istennek, hogy az
mely népet Abrahamban nagy
fogadással oltalmában vő va-
la, melynek minden akaratját
és törvényét meg jelentette va-
la, és minden jawaival meg lá-
togatta vala, annak az népnek
rég ikereti szerént, meg kegy el-
mezne, mert bálványozással go-
nóssal az ő joltót Istenétől
elbákadot vala, és ördög rablá-
gában

lágában élet vala. Ez okáértel
bocsáta azt, az kit Abrahamnak,
Isaíknak, Jakóbnak, végre David
Királynak meg ígért vala, ki ál-
tal az népet bűneiből, ki váltana.
Az vala az Jeshu: Illy moddal, hogy
az nép avagy meg térne, és elhin-
né, hogy az Jeshu legyen az meg
ígért Messias, és őtet halgatnák,
Avagy ha nem fogadnak, Isten
őket elvetné, és helyettek az po-
gán nemzetiséget üdveritené.
Ez okáért kevéntatik vala az
Sido néptől az penitentia, és a
Christusban való hűt. -

Az penitentia és az hűt mikép-
pen hirdettet?

El bocsáta Isten Janost, kiaz
Úrnak előtte járója, és ut irtója va-
la: Ez inti vala az népet az peni-
tentiára, és az Christusban va-
lo

a népet
a bűnösöt
Kiváldani jót

o Messias

penitentia
in hűt

22
valo hűtre, kit ujjával meg is
mutat vala; És az kik penitentiát
tartnak vala, Janos után jöve az
Jesul kit Isten fiának, és Christu-
nak lenni meg bizonyita három
bizonylással: Egbeli bavaival,
az Léleknek, galamb képében rea
bocsátásával, és Janosnak bizony-
ság tételével, ő is kezde prédikál-
lani: Tarsatok penitentiát, mert
jelen vagyon az Istennek orba-
ga. És hogy ő legyen az Christu,
Istenfia, jeleket ad vala csodá-
kat téken vala, holtakat tá-
makt vala, betegeket gyógyít
vala, ördögöket űz vala volla
valo jövendő mondalokat, az
Prophetákból meg magyaráz
vala.

Mint

Mint fogadták az Sidok?

Vollehet a népnek alkalmas
reke fogadta, és az penitentiá-
nak bizonylágára, meg mosodta-
nak, de a népnek elei, és a Papi feje-
delmek meg veték meg őket az Chris-
tust.

Az Christu halála után mi löt?

Az halálból penig mikor az
Isten az ő fiát feltámasztotta vol-
na, és menyben jobjára ültette vol-
na, ennek nevében az kent lelket
tüzes nyelvek képében az Aposta-
lokra ki öntötte volna, az Aposta-
lok ugyan azon két dologra intik
vala az népet, az penitentiára, és
az Jesul Christusban valo hűtre,
de mikor kevesen térnének meg,
a sokaság penig az Apostolokat is
üldözné, eluna az Isten a népnek

D

gonos-

gonofságát, Ez okáért őket mint
gyilkosokat, és kegyetlanságokat
elhagyván, az Ábrahám magvá-
nak nevével, az ő áldásán min-
den pogán nemzetiségre ki-
önté, mikor nekik az hitnek
ajtaját megnyitá, és az Evan-
geliumot az Apostolok által
nekik predikáltatá. -

Micsoda áldás az?

Csak színte az egy Sidon nép
között vala, az Istennek igaz
ismereti, tiszteleti, telamentuma,
követlege, törvénye, gondviselé-
se. Az fűsáig az szentleg, az kem-
lélek, az penitencia az örök élet-
nek jussa, az jóselekedetnek igaz-
sága, és jutalma. Mind ezekhez az
pogán nemzetiségnek lemmi jussa
nem

nem vala, és ezekben az kör-
nyülméletkedés nélkül nem lehet va-
la. Innmár mind ezeket az jókat
közle Isten, az pogán nemzetiséggel,
csak az Christusbán való hit által,
nem az törvény által. Ephes. 2.

Mint menekedünk meg az törvénytől?

Az Sido nép az ő neki adatot
üdvözítőjét, kivonván az város kívül
meg öle; melyért meg haragvák
az Ur Isten, hogy nem csak az régi
sok prophetákat, hanem még az ő-
rökös is meg ölték volna, és az gyil-
kos városok elrontá, országait elpuk-
tita, népet elvekte, privilegiumat
meg kislebbite, így hogy minden
nehéz törvényt, nyakokon hagy-
ván, attól az pogán nemzetiséget
meg menté, és őket ajándékozta az

Christ-

D 2.

Christusnak: az bidaalmas halál-
nak, békeféges elkenvedeséért, kik
csak az szeretetnek, és jamborság-
nak, törvényére lenniének kötele-
sek, az mely törvény, az keresztény-
ségnek lenne czimere.

Mat: 21. 39. 1. Cor: 7. 18. Gal: 4. 25.
1. Sol: 1. 8. Phil: 2. Rom: 13. 8. Joh: 13. 35.

Micsoda az Christusban való hit?

Elhinni hogy az Jeshu Isten-
nek fia legyen, Christus legyen, hogy
feltámadván halottaiból menybe-
ment legyen, hogy ő utamanni is
feltámadunk, és ő velle, az diavöl-
ges életben örökké élünk.

1. Joh: 5. 1. Joha: 20. 31. Act: 2. 32. 36.
Q. 4. 10 Q. 10. 42. Q. 11. 31. 1. Cor: 4. 14. 1. Thes: 4. 14.

Mit használt ez az hit mi nekünk?

Evel az hittel, az mi Atyáink, kik
az Apostoloknak predikálóikra, meg-
tértenek, az pogánlságból, az kárhozat-
ból

ból ki szabadultanak, bűnöknek
bocsánatját nyertek, s oly fűságot
szentleget, és igazságot találtak,
melyben minden töllök származan-
do, maradékjokkal befoglaltatta-
nak mind örökké, mely fűsá-
g nélkül, senkinek az örök élethez
közé nincsen.

1. Jen: 17. 7. Rom: 42. 3. 33. Gal: 3.

8. 9.

Hát az Christusban való hitnek igazsá-
ga igen hathato?

Mint az kicsin kovász nagy-
sok tésztát elhat, azonképpen az hit
nek igazsága, azoknak az mi ele-
inknek, minden következendő nem-
zetit annyira elhatotta, hogy lenki
közülünk pogánnak nem mon-
dathatik, mert az kent gyűkér-
nek kent agai vagyunk. Az kent
Atyák

D3

Atyáknak bent fiai?

Mat. 13. 33. Mat. 24. 34.

Hát az kicsi gyermekek nem mond-
hatni pogánnak?

*a kis gyermek
nem pogány*
Csak az Atya legyen kereszttyén,
az Anya pogán, avagy az Anya ke-
resttyén? - az Atya pogán, meg is
nem pogán, hanem szent magzattyok
leszen, kik ha kicsi korokban meg-
halnak, ebben az kentségben halnak
meg és üdvözülnek. Oly hathato a
Christusban való hit.

1. Cor. 7. 17.

Háki az fiúságban nincsen, azaz, ha
Pogántól és hűtölen Sidotól származ-
tot, üdvözülhet? ha az törvént,
megtartja?

*Ki. hűtlen és
üdvözülés*
Nem üdvözülhet, sem pogán,
sem Zsido, ha az törvént megtar-
tya is, az Christus kívül: mert
az Christus az ayto azut az igal-
ság

ság az élet, senki nem mehet az
Atyához hanem csak ő általa.
Im már az Christus halálától fog-
va, senkinek az törvény iteletet nem
ígér, hanem csak annak, az ki az
Christus vére által szerzet nytel-
tamentomban bé foglaltatik. Ez
az kereszttyéni hűnek privilegiu-
ma hogy az kívül senkinek az ö-
rök élethez közti nincsen. -

Rom. 9. 31. Gal. 5. 4. Act. 4. 12. Joh.
14. 6. Epe. 2. 18. Heb. 3. 9.

Hog lehet hogy az Zsido el kárhozzék,
ha az törvént megtartja?

Háki az egész törvént meg-
tartja, és egyik parancsolatot
szegi meg, az egész törvént szeg-
te az meg. Ez mostani Zsidok ö-
rülik és dicsérik hogy az ő attyok
meg őtték az Christust. Azért a-
zok cselekedettel, voltak áruloi

D 4.

es gyil-

és gyilkol az Christusnak, kiket
Isten az hűtötlenségért méltán vek-
tet el. Ez mostanaiak peniga-
karattal és tanáccsal gyilkol
az Christusnak, azért ezek is az
hűtötlenségért, és gyilkosságért, a-
zon sententia alatt vadnak. Ez oka
is hogy attól fogva ez ideig őket,
meg nem halgatta magalatod-
mit ígér Deut: 30. & 16. akkor
bocsátta meg bűnüket, mikor
az Christushoz megtérnek.

Rom: ii. 26. 30.

Hát az pogán és hűtellen Sida mint üd-
vexülhet?

Az pogánnak is a Christusban
kell hinni, hogj igazságul tulay-
donítassék neki az ő hűti mint
regen Abrahamnak, és az Aposta-
lok idejében Corneliusnak és
az mi eleinknek: az Sidok-
nak

dönak is a Christusban kell hinni,
hogj az olay fában, az honnet ki
vágatot bé oltassék.

Rom: 4. 25. Rom: 23.

Mi ugy igazultunk é meg, az mi eleink
nek hűtök által, mint az Sidok
az Abraham hűti által?

Egy cseppel sem különbben, mert
nemcsak Abrahamért iratot meg,
hogj az ő hűti igazságul tulaydo-
nítatot neki: hanem miértünk
is pogánokért, kiknek kinté ugy
tulaydonítatot igazságul, hogj hit-
tünk abban azki, az mi Urunkat
az Jesus Christust halottaiból fel-
támasztotta.

Rom: 4. 24. Gal: 3. 9. 14.

Az megtért Sidok közt és mi köztünk va-
gyoné valami választás?

Vagyon az környül metélkedés,
melytől, mi meg szabadultunk: de az
Sidok alatta maradtnak, ugyan

D S.

ahik

a hűti is egy
igazságul való
a Sida

Zsolt. 106.
Nemesség

a kik az Christushoz megtértenek
is. Hát az Christushoz kétféle nép van.
Kétféle környezetkedő és kör-
nyümetetlen, kik kétféle juhok-
nak, de egy akolba valóknak mon-
datnak. Azsidók ó testamentum-
nak, kiknek táblára íratot az tör-
vény tentával: Az pogányságból
megtért keresztényiség új testamen-
tumnak, nevezetnek, kiknek könyök-
ben íratot az törvény szent lélekkel.

Joh. 10. 16. Gal. 4. 25. Heb. 8. 10.
Éreztől mikivántatik az örök életnek
megnyerése?

Megvagyonszerelve az örök
élet, az Atyáknak hitők által, mi-
kor Isten fiait lőtünk és örökös, mi-
kor az olaj fába, és az szőlő töbe,
beoltattunk, csak az kívántatik
tőlünk

tőlünk, hogy az régi Atyáink-
tól, veánk maradot hitöt, és fiu-
ságot, szent életünkkel megtar-
tsuk, az törvény béli jó cselekedet-
tel megőrizzük, mely általaz né-
künk kezet örökléget, az örök életet
elvehettük

Hapenig gonoszul élünk elkarhozunk?

Az szent hitöt megtagadjuk
az szeretetnek és jamborságnak tör-
vényét megszegjük, az mi tes-
tünk Istennek templomat meg-
fertettük, a fiúságot meg-
vettük, és kirekesztjük ma-
gunkat az örök életből, az mely-
re Christus által választattunk
világ teremtetése előtt. Ephes. 1. 4.

Hát az választottak elkarhozhatnák?

Megmondtam, hogy mi-
kor

D6.

kor az Isten válaht, egész nemzet-
séget válaht, az az, az kit válaht
minden maradékkal egyetem-
ben válahtya, mint az sído
népet, Abrahamban, és az
pogán nemzetiséget minket mi-
nyájan az mi régi Atyáinkban
kik leg előbb az pogánlágból
az Christushoz tértenek. Adam-
ban is az emberi nemzetet az
halhatatlanságra teremtetten és
rendelte vala (locis notatis) mind
ezeket bemely válogatás nélkül, mi-
nd egyig az örök életre hívta, és
válahtotta. De abból kiesik az em-
ber gonosz életével és gyümölcstelen
ségével; Élek én Isten hogy az mely
ember igaz hogy igazságot velekkik
az törvény parancsolati szeréntan-
nak

annak élete leken, ha pedig azt
az igaz életet el hadgja, és Isten-
telenül él, minden igazsága-
ról elfelethezem, és meg kell
halálnak halálával halni. Azt
mondgja az Christu az Apo-
stoloknak: Őrüllyetek azon hogy
az ti nevetek bé vagyon írva men-
nyekben. Ugyan azoknak mondgja
azt is: ha az törvénybeli igaz-
sággal, meg nem haladgjátok
az Pharizeusokat, nem mehetek
bé az Istennek országában. Pé-
ter^{us} így szol: ha meg nem mo-
som lábadat, nem leben vele
réked. Jucás felől is: Nem ti-
zenhetőt válahtottam vala é, és
eggyik ördög. Az szőlőtől az Chri-
stusból ki vagatnak az gyümölcs-
telen szőlő vesszők, ki vagatnak
az sídok az jó olay faból az hűtöl-
leniségért

D7.

lenfégért, ki vágatnak, az bé ol-
tott agakiv, ha elhizik magokat és
nem félnek. Az ki en Ellenem vé-
tett, azt törölöm ki az én könyvem-
ből, ki törli Isten annak sorát az
első könyvből, Az ki ki töröltetik
be volt írva: Az ki ki vágatik bé
volt olva.

Sap: 3. 23. 4. Esl: 8. 58. Ez eek: 18. 18.
33. Luc: 10. 20. Mat: 5. Joh: 13. 8. Joh: 6. 70.
Joh: 15. Rom: 11. Exod: 32. 34. Apoc: 22.

Mit használ hát az fiúság és szentség
az gonosz fiaknak?

Az Atyákról teájok maradt
fiúságer, az melyben vadnak,
jussok vagyon, az örök élethez, a-
zért ha életeket meg jobbították,
el vehetik az örök életet jövendő-
ben, mellyet most az fiúságer jussal
bírnak: mely fiúságban ha
nem volnának az örök élethez

sem

sem volna közök, és jussok, ha
életeket meg jobbították is. ha-
nem az Christusbán való hűt
által kellene az szövettségben
be állani, azután lenne az jöve-
lekedetnek haszna az örök élet-
re.

Mat: 15. 24. 26. 4. 10. 5. Eph: 2. 122.

Ha megter ember bűnéből meg
bocsátatik?

Az Christus által ki öntött ál-
dalnak egyike az poenitentia, mellyet
Isten az keresztyeneknek adott. Azert
ha ember minden haladéki nélkül
meg ter bocsánatot nyer, de ha ha-
logattya dolgát, el jő hirtelen az vö-
legény, bé eresztí az öröm házában
az lámpásokkal, olajokkal kélsen
vigyazva talált szűzeket, be szegzi az
aytot, ha ki azután serken fel, heaban
heredzik. Az miképpen ők nem hal-

gatta

gatta

gyanának engemet, mikor kiáltot-
tam, úgy nem halgatom: en is meg
őket, mikor hozzám kiáltanak, azt
mondgya az seregnek Ura.

Mat. 25. Efa. 1. 15. Joh. 11. 14. & 14. 11
Ezech. 8. 19. Zach. 7. 13.

Mint kell bűnünk bocsánatjáért és
egyébféle szükségünkért könyörögnünk?

Vollehet mit kellyen kérnünk, és
mint kellyen könyörögnünk, mi
nem tudjuk, hanem az Lélek meg
valaktva, az mi ki mondhatat
lan, fohaskodásinkat, az mellyek
jónkra vadnak Isten eleiben viszi,
az mellyek ártalmunkra lehetné-
nek, jónkra fordítja, mind az
által az Christus előnkbe adta az
könyörgésnek formájában ezt
mondván: Mi atyánk ki vagy men-
nyekben, &c.

Mat. 6. Luc. 11

Mit

Mitvallasz az szent Lélek felől?

Az Lélek nem személynek ha-
nem természetnek neve. Az lelkek
perig közönfélésképpen két félek:
tiszták és tisztátalanok, mint az
emberek, hogy jók, és gonoszok.
Az tisztátalanok az ördög lelkei,
az tiszták perig az Istené, akik Bont
lelkeknek neveztetnek, mint az
jámborok hogy szent embereknek
mondanak. Ezek az szent lelkek
számtalan ezren az fellegekhez Iste-
ki előtt udvarolnak, kébek az Isten
szavára ez földre alci jöni, és a-
karatját cselekedni. Ezek közül
valahiket az Isten követlegre bocsát
az emberekhez, azok Angyaloknak
neveztetnek az követlegért. Az
szent lelkeknek perigh, az

mely

Szent Lélek
Adomány

100

mely az Istennek ereje, az mi-
nemű cselekedeti vagyon, nevet
is olyant ad, az irás neki, mint
vigasztalo, bátorito, bölcs tanito,
szobolo, körben járo, zárlóg, Isten
uija, Isten ereje, harmadik ta-
nubizonylágnak lelke &c. Ez, ki
vélképpen való nevezettel b: lé-
leknek mondatik, az Istennek és
a Christusnak lelkének, kemény-
nek pedig, és Istennek szíve
azkent irás nem mondgya. *Isai:*

91. *Job: 12. Job: 1. Esd: 8. Mat: 18. &c. 16.*
3. *Reg: 22. Apoc: 1. Joha: 14. Rom: 8. Eph:*
2. *Luc: 11. 1. Joh: 5. Rom: 1.*

Mi különbség vagyon, az Lélek és
Angyal között?

Minden Angyal lélek, mert
nem test; de nem minden lelket
nevez az irás Angyalnak mert

nem

nem minden lelkek járnak követ-
ségben: Raphael, Michael, Gabriel, Uriel,
Angyaloknak nevei, az kik egyenként
egymástól meg választottnak, deter-
meketekben mind kent, és boldog lel-
kek. Az kent lélek pedig Az Atya
Istentől származó erő, és hatalom,
az mellyet az Christus Attyától el-
bocsátot, amely az Apostolokra
tűzes nyelvek képében szállott, hogy
az Christus menyben felment. Ezek-
togaia különböztetve különféle ajándé-
ket, az híveknek, ez vezérli az kezek-
tyeneket minden igasságra, ezek-
ben juttat minden szükségessé és üd-
vességes dolgokat meg magya-
raz homályos irásokat. Ez az kent
lélek erettünk könyörög, ugymint
az Isten kevénnja, és ami ki mond-
hatatlan jóhátkodásunk ert ese-
derik

Isai

dezik. Ez az öröklégnek vagy fiu-
ságnak záloga, az mely zálog
mind addig nállunk hagyatik,
az míg az örök élet minékünk meg
adatik. -

Joh: 14. 17. Joh: 16. 7. 1. Cor 12. 11. Act
2. 38. 15. 20. Joh: 16. 28. Rom: 8. Eph: 1.

Mind az elő számlált dolgokat foglalod
egy somnában?

Hiszek egy Istenben minden-
ható Atyában, menynek és föld-
nek teremőjében, Hiszek Jēsus Chri-
stusban, ő egyetlen egy fiában,
mi Urunkban, kifogantatek kent
lélektől, születék szűz Mariától, kén-
zatek Pontius Pilatusnak alatta,
meg fekteték, meg hala, elte-
metteték, harmad nap halotta-
iból feltamada, mine mem-
jekben, üle az Atya Istennek
jobbára

jobbára, onnat leken eljövendő i-
telni, eleveneket, és holtakat.

Hibern az Istennek szent lelkét
közönséges Kerektyén kent gyü-
lekezetet. Szenteknek egyességét, bü-
nünknek bocsánattját testünknek
feltamadását, és az örök életet, Amen

Az kerektyéni egyességnek és béke-
ségnek vagyoni valami külső iele?

Vagyon az mologatás, és az
Ur vacsorája. -

Micsoda az mologatás?

Az mologatás, az meg tert szü-
nek és Istennel meg békelt po-
gan embernek iele, mellyel meg
bélyegegetetik, mikor az po-
ganból, hűt által az kerek-
tyéniségnek és az igazságnak
vitességére, és kolgálatyára beáll
az Chri-

az Christus házlojatala. —

Hinek való az megmosogatás?

Az olyan pogán embernek az ki Isten nélkül, Christus nélkül, az követtség, az fiúság, és az keresztényi gyülekezet kívül vagy, hogy mikor az Christusban való hit által, az pogán fertelmességből Isten lelkével megtisztul, és meg szenteltetik, ezt az belső tisztulást, az külső mosodással megmutassa, melyel magát minden utánna való maradékival, az pogánlagnak minden ondoklásából ki mosotnak mutatja, és Isten népei, között, az fiúságban, és az Christus vére által szerzet testamentomban bé bélyegeztet, hogy holtig tiszta életet kövessen. —

Az keresztény

Az keresztény ember gyermekét meg kell-e mosogatni?

Nem kel: Mert a gyermekek a Pogányságból megtért régi Atyáknak mosodásokban mosatattak, és szenteltetik meg. Mikor az olajfában bé oltattanak, miszük ség azt meg mosni, a ki születésével hozza az szentséget: a szent gyökérnek szent ága. Sőt penitentiát sem tarthat, mert bünt sem cselekedet: az nemességben született fiúnak Attyáról réa maradot nemesség cimérét ujjonnan meg szerezni és ki váltani mikor semmi erőszak tőle el nem veheti. .

Az Ur vacsoráról mit vallasz?

Az Ur vacsorája a sokféle emberekből ökre kedegettetett

ke-

kereksyeni gyülekezetnek jele
és arról való hála adás, mert mi-
kor az kereksyeni, ösze gyűlnek
vala Istennek halálát adnak va-
la, azért hogy kegyelmében és
oltalmában vette a' Krisztus ha-
lála és vér ontása által, a külön-
külömbféle sok nemzetiségeket,
nyelveket és népeket, és őket egy
gyülekezeti töte, a mely diavör-
tené az Isten; azért az egyességért,
egy kenyeret esznek vala, egy pohár-
ból isznak vala. -

Mi módon szereztetet az Ur vacsorája?

Ilyen módon: a mely ejjel
az Ur Jeshu elárultatot; kezében
vötte a kenyeret, és hálaadással
meg szegte és mondotta. Vegyetek
el és egyetek meg ex az én tel-
tem mely tú érettetek meg

szegtek

begitek, ezt cselekedgyetek az én
emlekezetemre: Azonképpen az po-
hárt is minek utánna vacsorál-
lot volna; és mondott: Ez az po-
hár új testamentom az én vérem
által, ezt cselekedgyetek, az én emle-
kezetemre, valamikor iszok: mert
valamikor ezt az kenyeret ebitek,
és az pohárból iszok, az Urna halálát
hirdetitek, az még eljő.

Magyarán meg ezeket?

Az Sidok az Christu születése
előtt, az Husvéti bárány etelekor
egy kenyeret töttenek az ábtkra,
az mely nagyobb és bebb volt a
többinél, melyet Messias kenyér-
nek hittak, az vacsora végén azt
az fő gazda felvötte és halálát
adott Istennek, hogy őket Aegy-
ptusból

Messias ken-
yer

E

tusból

tusból ki szabadította, jövendő-
re ismét Mesiást ígért, és mon-
dot: Ez az megválto kenyere,
az ki jövendő, azt meg begteés
az által vendégnek elasztotta az
jövendő Mesiának emlékezteti-
re, ki jövendőben őket megvál-
tani. Ezen bókár berént az Chri-
stus is, mint fő gazda az által-
nál, mikor tanítványival, az
Húsvéti bázánt, meg ötte volna.
Ezt az megválto Mesiás kenyé-
rét felvébi, és háláadásal meg-
szegi, és mond: Ez az entestem, az
en testemet, az az, engemet jédret
ez az kenyér, mert én vagyok az
megválto Mesiás, ki el jövendő
vala. Ez okáért valamikor ez u-
tan az megválto Mesiás kenyé-

rét

rét, ezitek, ne úgy egyétek im-
mar mint eljövendő, hanem
mint eljött, és meg ötetet, Mel-
siás kenyérét. Mert az kenyér-
nek meg szegése emlékeztet tito-
ket, az én hálálomra, és a bornak
itala az én véremnek kiöntésé-
re, mely halál, és vér ontás ál-
tal, az Új testamentom szereztetet
szokemberek bűnének bocsánat-
tyára. Ezt a szerezést meg tartva-
tok, mind addig míg eljövök. -

Szüksége az miidönkben az Úr vacs-
ráját meg tartanunk?

Igenis szükség, mert bent Jól
azt mondgya: hogy annak az ke-
nyérnek ételével, és bornak meg
italával, az Urnak hálátát hiv-
delttyük addig míg eljő. 1. Cor. II. 26

Miképpen kell meg tartani?

E. 2

Vgy

Ugy az mint írva vagyon. Már.
26. & 26. Act. 2. & 41. 1. Cor. 11. 22.
Mert ^{ha} abban valami változást te-
szünk, Istennek kedves dolgot
nem cselekedünk, mint az Sídok
az áldozatokban, ki ha külföldben
szerette volna, külföldben paran-
csolta volna: főképpen azért, hogy
megtiltotta, hogy az igehez többet
tegyünk, abban el se vegyünk, ab-
bol se jobb, se bal kézre ki ne lépünk,
hanem valamint ő akarja, és pa-
rancsolja, csak úgy cselekedgyünk.
Deut. 4. & 2. & 2. & 5. & 33. & 7. &
18. & 17. & 11. & 12. & 28. 32. -
Az egy Atya Isten az dicséret, és az
dicsőség, mind örökké. Amen.
Az Nyomtatásban eket fogyathozások
A 7. parancsolatban az 5 lineanpro Töl-
led, olvas tölle. Item az kezdés után
valo feleletben. Mire valo az mosogatas,
pbelyegeket, leg: belyegestetnek. -

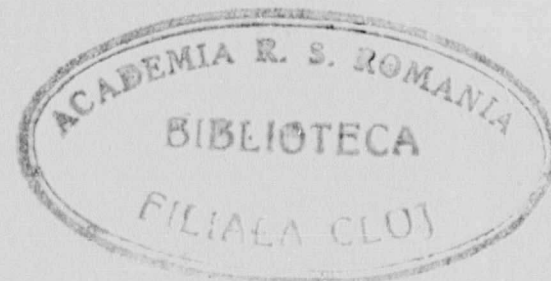
ACADEMIA R.S.R.
FILIALA CLUJ-NAPOCA
BIBLIOTECA
Nr. Ms. 4. 1116/B 1975.

AZ
IZRAELNEK
Egy ISTE NERŐL, ES
annak Kent Fiáról az JESUS
Christusrol, es az Kent Li-
lekről valo ENEK;

Mely az Kent irásból egybe
bedejettetet Thordai Máthé
által

Hald meg Izrael, at V-
RAD Istened egy Isten.
Mar. 12. & 19

Claudiopoli, Typis Heltaniis, im-
pedit Georgius Abrugi.

PARS PRIMA

De Patre

Nota: Oh Keresztény ember. &c.

TANVSASZOKRA kollok
azelő Istentől, és az ő szent
fiaról az Iesus Christusról, Isten-
nek szent Szelkeről, mi vigasztá-
lonkról, hogy bizonyosok legjünk
az örök életől.

O törvényeket való szentek-
nek vallását, vegyük elő mind
rendel Proppheták irását, hogy
meg mutassuk ebből hitünknek
vallását, Mojsésnek előző hal-
lyuk meg mondását

Rendel az szent Mojsés irá-
sában hadja, hogy csak egy Isten
vagyon kiteremtő Atya, első köny-
ve kezdeti mi keppen mutattya,
Törvény kiadásában az őra bizo-
nyítja. -

De

De még annál nyilvánban
ötödik könyvének, az hatodik ré-
szében, kiáltja mindenkinek, hogy
egy Istene vagyon Izrael népé-
nek, azért azt kel hallgatni min-
den embereknek.

Azon ötödik könyvének harmincz-
ket részében, azt mondja hogy egyedül
vagyon földön menyben, elevenlég
és halál vagyon ő kezében, ő vér meg,
és meg gyógyíthat mert minden
kezében. -

Idenéz az b. Dávid az ő éne-
kében, dicséret mondásának nyolcz-
van egy részében, hol egyedül való-
nak az Isten szivében enekli egy
Szlégnek minden föld kezében.

Mojséssel meg egyez az b.
Esaías, mert egy Istentől vagy ő
ő nála is irás, har minczhetedre-
szében így bol Ezechias, Seregek-
nek Istene, ezrola a vallás. -

E. 4

Az égés

Az egész földnek színein egye-
dül vagy Isten, az Cherubimokon
ülk, mert csak te vagy Isten, min-
den országokkal birk mind az ké-
les földön, mindent te teremtetél
menyben és a földön.

Tudgyuk hogy te nem adod
te dicsolegedet, faragot írot kép-
nek tetiktellegedet, az te neved
Úr léven bünteted azokat kik
balványoknak adgyák nagy mel-
toságotat.

Exen Esaiásnak negyvennegy
részében, azt mondotta az Isten
az ő bekédében, csak én vagyok e-
gyedül minden teremtesben,
földnek fundálavában égh ki
terjeksében.

Senki nem volt én velem
föld teremtesében, sem felettek,
valo égh ki terjeksében, világ
és ső

Isotétségnek elrendelésében, mint
Esaiás mondgya negyven ött ré-
szében.

Az első és utolsó csak egyedül va-
gyok, az föld fundálavában önnön
magam vagyok, sőt üdvözítő Is-
ten csak egyedül vagyok, tudgyátok
mindenekkel csak egyedül birk.

Az szent írást nyilvánban ha-
meg vizsgálандgyuk, társát az
egy Istennek bizony nem talál-
lyuk, az Háronságának nevét
benne nem olvassuk, Ignatius
cumában találta jól tudgyuk.

Azért az mi Istenünk ki
legyen megismerük, mert nem
ember de lélek Christusc által kik
birk, igazságban lélekben és ötet
tisztelyük, emberi találmanyból
szent nevét ne felyük.

Szükség itt megerteni Istent

Es

mint

mint nevezték, az teremtetőt
fogva őtet kinek hitték, Teremtő,
neli az első világban, elismérték,
az Szent Atyák igazán csak őtet
tibtelték. -

Sőt Abraham Atyánkat mi-
kor ki hívá, az Chaldeusok közül
magának válogatá, áldását igere-
tit ő nékie nyujta, Abraham Istené-
nek magát így mutatá. -

Istenének atyának Christo
Urunk monda, kinek imádsá-
ra nepeit taníta, földnek men-
nek urának egyedül őt monda,
ez mennyei Atyánknak könyör-
genünk hágya. -

Meghelert is értenünk már
az B. írásból, és az igaz Credoból
az Pater nosterből, hogy ez az egy
ur Isten csak az Atya legyen, és
hogy teremő Isten hívülle ne
legyen. -

O tör

O törvényben először az Ur I-
stent mondták, Atyának terem-
tőnek egyedül őt hitták, Moij-
ses Malachias Propheták megír-
ták, az meg iedzett helyekenne-
künk írva hatták. -

Ezt olvashuk az Samuel Pro-
phetánál, magát Atyának monda-
ta, s atya több nállanál, nincsen: az
mint meg vagyon írva a B. Pál-
nál, ugyan ezt találod fela Jé-
sus Christuval. -

Az B. Elaiának hatvanne-
gyedikében, Atyának mondgya
őtet hatvanharmad részben, kio
Moijses bizonyit ötödik könyvé-
ben, harmincz kettőd részben
lald meg az bötűben. -

Wak egy Istenünk vagyon
B. Pál azt hiátja, kitől minde-
nek vadnak az csak ama A-
tya Corinthusban nyolczadik ré-

E 6

Reben

100-
lében meg írta, Chisaw is bő-
nyitja, b. Mark ezt meg írta.

Sidoul ez egy Istent nagy méltó-
ságért, Elohinnak mondták fel-
séges voltaért, Adonainak hitták
hatalmasságáért, minden állaton
valo uralkodásáért.

Nagy kép nevezetekkel az Sido
nemzettől, hivatik Jehovának az b.
Prophetáktól, mert minden terem-
tet csak ez egy Istentől, minde-
nek tőle vadnak mint igaz kut. fő-
től.

Schaddainak mondatik ő elég-
ségért, mindenhatóságáért bővöl-
ködéséért, és ellene valokbábba-
allásáért, győzedelmes voltaért,
b. erősségéért.

Soha csak egy nyelven is az
Isten mélységét, ki nem magya-
rázhatták az ő dicsőségét mert

az te-

az teremtetett állat nem értheti
végét, az teremő Istennek sem
nagy fényességet.

Nem mivolta nevei ezek az
Istennek, hanem cselekedetét
mutatták mindennek, volta
képpen nem leled nevét az I-
stennek, vagyok én aki vagyok
ezt monda Mósesnek.

Ennek nevét viselték az bol-
gálo lelkek, azért neveztettenek
ők is Istennek, noha semmit
ez földön nem teremtettenek,
követléget Istentől vittek emberek-
nek.

Nagy kép ielölésekkel régen ő
törvényben, mutatták ő magokat
külömb külömbképpen, min Abra-
hám Atyánk Mambrenak völgyé-
ben, előtte meg állának hárcm
férfi képpen

Az magtalan Sárának meg

E 7

gyű

gyűmölcsözését, meg jelenték Háb-
nak az ő büntését, Sodomá Somort-
hának ő elhullását tűz és kénkö-
elsővel kértelen vékését.

Abrahám fejét hajtá az bent
Angyaloknak, is egyiket szolita
hogy ott maradjanak, ő labokat
meg molva ennek innának, az
után nagy békével elindulhatná-
nak.

Mind az által az egyik. Abra-
hám háva, meg marada hogj
keré ott az vacsorára, az kettei el
mène alá Sodomára, annak el
vesztésére, Lot kihozására.

Az kirás ezeket mondgya Jer-
fiaknak, kik Abrahámhoz mentek
hija Angyaloknak, nem mondgya
teremtőnek sem szent Háromság-
nak, mert annak az Angyalok
soha nem szolgálnak.

Az egy

Az egy teremítő Isten ki min-
dennek Attya, az b Angyalokat is
csak egyedül birja, ő általok az tör-
vényt Moysesnek ki adta, Sdoknak
levelében szent Pál ezt ki írta.

O törvényben Jacobbal An-
gyaltustakodék, is nem az fia I-
sten, ő velle küzdődék, mert né-
illik hogy Isten senkivel küzdöd-
gyék, azért ez Angyal által
Jakob meg áldatek.

Moysesnek az puktán
az ciphe borban, meg jelenék az
Isten Angyal ^{feje} látásban, auda
nagy rettenetes tűz lángjában,
Moysést meg szolita ő pász-
torlásában.

Peldára azt tűz és lang akkor
alátában, az Istennek népének
munkálat rablásban, mert nagy
nyomorulási voltak rablása-

E 8.

ban

ban, Isten meg látá őtet nyomorúságában.

Mint hogy az Lipkebokor meg, nem égettetik, akképpen az Sidonép meg nem emésztetik, az nagy erő munkában meg nem fogyatkozik, hanem az Angyal által elkihoztatik. -

Igy vagyon minékünk is ke-rebtyenek dolgunk, az tűzhöz hasonlatos foglágban kik vagyunk, mikor azért sok dolgot méltatlan szenvedünk, az Istenhez kiálunk is meg szabadulunk.

Nem volt az tűzben, langban az Atya V. Isten, sem az Anti Christustól talált fia Isten, de-termetet Angyal kit küldött volt Isten, b. István, bizonylá-got erről nyilván téken.

Abraham, Izák, Jacob, Vra-

Istene

Istenének, miért mondgya az An-gyal ő magát Istennek, okát ad-gya Moyses második Könyvének, husonharmadik fejezetben meg írta mindennek.

Imé ugy mond, el küldöm az én Angyalomat, hogy őrizze azokat kik halgattyaik szomat kik ellene járandnak büntesse azokat, az én nevem ő benne is téged kihoz-hat.

Az Istenhez hasonló cseleke-detekért, teremtőknek ne mond-gyad az nagy hatalomért, az bolgálo lelkeket se követsegekért, teremtők nem lehetnek az Iste-ni névért.

Királyoknak, bíráknak, az frigy ládájának, az Isten láto-rának, Jacob oltárának, Isteni név adatot ez sok állatoknak, Moyses is az irás mondgya Elohimnak.

Az I-

Az Isteni névből sok Istét vi-
málni, boldogság teremőket belől-
lefaragni, és három szemelyeket
innen tanulni, mert úgy sok
teremőket kellene imádni.

Teremők csak egy vagyon az
mennyei Atya, mert az Istennek
könyve azt nem bizonyította, hogy
több teremő volna hanem csak
az Atya, ez az Atyától való be-
dünk summája.

PARS SECVNDA

De Jesu Christo.

Az Vt Jesu Christu-
ról második rendben szólunk,
kirol kint írás berent mind
igazat mondunk, miként
meg ígértet és adatot nekünk
hogy igazság legyen leme-
velünk,

Jud.

Judgyuk az Atya Isten mit
ígirt volt nekünk, bent magot i-
girt vala, meg is adta nekünk,
Galatiához kint írt nek-
ünk, az negyedik részben ma-
gyarazza nekünk.

Tagadhatatlan dolog Isteni
ígírete, ki az ő ígíretit kím meg-
tökellette, és azokat írásban szé-
pen be tette, Fiának születését
meg jövendöltette.

Az bent Esaiának hetedik
részében, kilencedik részben ti-
zeneggyedikében, az Slicheas
Propheta ötödik részében, bü-
tést mutattak jövendő időben.

Ez igazán be telék utolsó i-
dőben mert az Szent Lélek mi-
fogada méheben, Szent Maria te-
rénben esik Názáretben, és azután
bületék Juida Betlehemben.

Szent

Szent Lukács ezt megírta má-
sodik részében, hogy Christu-
süületén voltak nagy örömben,
az bölgő Angyalok, nagy
enekeken, földön és men-
nyen való örömhirdetésben.

Ez süületet gyermekei mon-
dák az Angyalok, Szabadító Chris-
tusnak, hallák az pásztorok,
kinek szent süületén lőn nagy
vigasságok, Jákolyban meg ta-
lálák vigyázó pásztorok.

Nem volt ilyen más fia az
Atya Istennek, akik ezt meg ta-
gadgyák azok tevélyegnek, credo-
nak másik része bizonyága en-
nek, Mariától süületet Jia az Isten-
nek.

Ékkel fel nevezedék minden
bölcsességben, Isten és emberek előtt
lőn nagy kedvelésben, mint
S. Lukács megírta második

része.

résében. Disputala Papok-
kal az Jerusalemben.

Közelgetni hogy kerde az ő ta-
nitása, felele hogy hallatnék Isten-
nek mondata, János meg kerde-
tele lőn égnek nyílása, Istennek
szent Szelkének lőn reá szállása.

Ezen szerető fiam, ötet hal-
gallatok, kedvem ő benne bé tölt
bizorrryál tudgyatok, ez áltálva-
gyok nektek kegyelmes Atyárok,
azért már nem haragbom bizor-
rryál tudgyatok.

Nagy képs nevezeteket ad az
Vr Jესusnak, tiktiről az kentiről
az Isten fiának, előbör nevez-
tetek Angyaltól Jესusnak, jelent-
ven ötet lenni mi Szabadítónak.

Azután az ő neve Christu-
nak mondaték, mert lelki király
lagra

Ígra elfelkenettetek fele tár-
sai felett fellyebb emeltetek, mer-
ték nélkül bent Lélek mert ne-
ki adatek.

Pásztor nak és ajtonak, ut-
nak igallágnak, mondgya ma-
gát életnek és feltámadásnak,
Mennyei kenyérünknek, élet a-
doicának, mert ezek az Christu-
ban nekünk meg adatnak.

Igaz világosságnak, nagy,
Beglethőnek, igaz szőlőtoke-
nek, igaz itilőnek, kik öt nem kö-
vetik azok tevellyegnek, és
az örök életre ők fel nem ép-
ülnek.

Attya akerattyanak prädi-
kállásaért, Igének nevezteték
hű tanításaért, az kegyelemnek
horránk ki hirdetésért, mert
az Istennek Ica küldetet ezek-
ért.

Azó

Azó nagy jó tétéért Isten-
nek mondatek, mert az nagy
szabadulás általa adatek, ez
ő védő világnak Attyának
mondatek, mert mindennek
az élet általa adatek.

Meg hallatok Istennek el-
ső teremtet, ez látható világ-
nak bölcsen rendelését, hallya-
tok, Christu által ennek éppi-
tetet minden üdvözülőknek
lelkiteremtet.

Iég csapokhoz hasonlít Eln-
ias minket, és kicsin marok
por nak semminek mond min-
ket, az Eldra is semminek
nyálnak kiált minket, hogy e-
lönkben támaszok erőtlenség-
ket. Az bent Pál pogánoknak
haragfiainak, mond minket el-
esteket nagy távol valoknak, I-

Isten

Isten nélkül valónak, bávány
imádónak, mert mi rabjai
valánk az örök halálnak.

Szállad azért ha kellett ebből
megújulunk, a Christus Je-
sus által nekünk feléppünnünk,
semmitből pogánokból Istenné
lennünk, harag alól kegyelem alá
bé kellanunk.

Mi vagyunk ez világok, az
kik teremtetünk, Christus által
Istennel, az kik meg békéltünk,
erről b. János bizonylag
mi nekünk:

Rendit ennek b. János épen
magyarázza, hogy Christus előbb
voltát ez világon mondgya azu-
tan teremtetést ez világnak mon-
gya hogy az lelki teremtetést lenni
netegadgya.

Vy teremtetett állati az Isten-
nek vagyunk, tehát mindent te-
velygest

velygest mi mind hátra hagy-
juk mert csak az Iy teremtetés le-
ben hasznos nekünk, mellyet
az Isten szerzett vér által miné-
künk.

Ism az első Ádamban mind-
nyájan meghalánk, az második Á-
damban életre újulánk, az Vx
Jesus Christusnak vérével tisztu-
lánk, és az örök halálból elki sa-
badulánk. -

Adot vala Az Atya Christu-
nak életet, hogy abból o adhatna
mi nekünk életet, mert az Iu
magától semmit nem tehetet b.
Atya erejéből mindent cseleke-
det.

Tanítván nagy sok jótött
minden nyomorultal, mert I-
steni erővel, és nagy hatalom-
mal, felépítettet vala lelki gaz-
daglással, földön és menyben
valo minden urasaggal. -

F

Szent

Szent Mathe irásának tizeneg-
gyedikben, és Szent Lukács könyvé-
nek tizennegyedikben, azt mon-
da hogy mindenek adottak ke-
zében az ő Szent Attyától volt
mindent életében.

Minden cselekedetét sum-
mában foglalta, tizen negyed-
résében bent Janosnak monda-
ta, hogy az csudákat tölte benne
levő Attya, mindenét az Úr Chri-
stus hát ő tölle tartya.

Ez könyörgőt nagy sokszor az
ő bent Attyának, mikor fel-
támasztója lőn az holt Sza-
rának, és mikoron eljőne ideje
halálának monda Szent At-
tyának.

Sőt hogy ki vegye őtet az nyo-
morúságból, égte emelé szemét
könyörge szivéből, előt már
az ideie végé ki az világból.
dicső

dicsőis meg b. Atyám az te is
voltodból.

Mert én mind elvégzem az
mit veám bízál, elnem vezet-
tem őket, kiket nekem adtál, min-
dent meg cselekedtem az mit te
akartál, hogy Fiadtól ilyen nagy
dicsőítést látnál.

Ezt mondotta bent Jőtet J-
stennek fiának, azért Christus
Úrunk is monda őt bódognak, ez
vallást meg nem győzi kapnia
pokolnak, erős közikölője ez anu
vallásunknak. -

Azért ez Isten fia az mi bü-
neinkért, ki ontotta bent vért
mi tisztulásunkért, az halált meg
kostolta az mi büneinkért, de elmet
feltámadt igazulásunkért.

Hogy immár feltámadt mő-
da Mártának, ne tapasztal en-
gem mert nincs helye annak,

52

orka

országában nem mentem meg
fel szent Atyámnak, azért menyel
és mond meg én tanítványim-
nak.

Tel megyek én Atyámhoz aztú
Atyátokhoz, és az én Istenemhez,
aztú Istenetekhez, Maria ottan me-
ne aztanítványokhoz, azután Chi-
stus mene az Apostolokhoz.

Nagy sok bizonyosságokkal meg
mutatá magát, egész negyven na-
poglani elmentgeté magát, kent Já-
rnasznak mutatá ő sebel oldalát,
kéré hogy az sebekbe tegye az ő ujját.

Azután menybē mene
hely szerzeni nekünk, hogy nagy
buzgó lelekkel esedezzek értünk,
hegy elem és igazság így ada-
tek nekünk, ezen kívül másfiu
nem használt mi nekünk.

Ez

Ez igaz Christus ellen érts
meg nagy vaklágát, az Pápa
vallásának az ő bolondlágát,
az mellyel meg rontotta Chris-
tus méltóságát, háromszázhu-
szonnyoltzban ilyen kábalágát.

Az Isten egy Fiat kült ággye-
nabol nekünk, kit menyből ala,
küldött ez földre mi nekünk, és
az küznek méhében eryiber é-
retünk, és ott megteftelulven
születet mi nekünk.

Ez úgy mond olyan Isten
minemű az Atya, teremto ima-
dando azon ki az Atya, de az be-
mely szerint más, és nem az
Atya, noha sokult az irás extnem
bizonyította.

Pápanak hazugságát hatnem
kell követnünk, mert az egy örök
Isten, fiat nem kült nekünk,
de kit szűz Maria kült, azt adta

J. 3

mine

minékünk, ki által nagy kegyelem adatot minékünk.

PARS TERTIA

De Spiritu Sancto

Az Istennek lelkeről
A harmad rendben szólunk,
melyről az Szent írásból, mindig i-
gazat mondgyunk, hogy az Anti-
Christussal elne tevélyedgyünk,
azért az Szent Lélekről rövidesen
hallunk.

Istennek S. Lelkenek hijak,
az Propheeták, melynek vezérlelé-
az jövendőt mondták, Szent Lélek
Vr Istennek soha ők nem hitták,
sem harmadik szemében Isten-
ek nem mondták.

Elaias ez lelket bővleges vol-
taert, mondgya viznek hívekben
nagy tisztasagaert, és az kerek

tyének

tyéneknek lelki italokért, Chri-
stus hozzá hív ez drága italért.

Kegyelem és könyörgés Lel-
kenek ezt mondgya, tizenkettő
rébén Zacharias szaja, köny-
örgésre az Isten evel felindít-
tya, az híveknek bívóket, S. Pál
bizonyítja.

Az V. Testamentum ban
Istennek ujanak, mondatik
az híveknek vigasztalóknak,
iguhágra vezérle tanító Doc-
tornak, az mi öröklégünknek
igaz zálagának.

Szent Gabriel ezt mondta I-
sten ereiben, mikor eleiben
allapék az kúznak, attol fogan-
tatóla lön üdvözítőknek, az
mi közben járónknak és bölcs
vezérünknek.

soha nem volt kezdete az I-

ten

ten

Isten Székének, Isten evel for-
málta legegét az égnek, funda-
mentumot vetet mind az egész
földnek, Moyses és azk Pál bi-
zonylái ennek.

Háromkár és negyvenben
mikoron kelének, Nicai Sy-
natban Papok leülének, az
szent Székét nevezék, keményes
Istennek, az Isten-ségben való
harmadik keménynek.

Ez Czikkelt is Pápa meg-
ondokította, irás hívul az szék-
nek, hogy Istennek mondta, magyar
keppen Székében nagy vak-
sággal írta, maga soha a Szék-
ket senki nem láthatta.

Könyörögjünk immáron az
elő Istennek, hogy ő legyen ke-
gyelmes minden tevégyőknek,
adgyon szent Székét nekik hogy
meg terhesse velünk örök
életet

életet ők is vehessenek.

Az ki lelki örömmel ezeket
ki adta, Isten, általma alá
minden dolgot hatta, M'akonn
szent Szeretetnek zálogaul
hatta, mert hitkeppü-
lését bemével latta.

V E S E .

Una salus servire Deo est, hoc gaudia
sola.

Vera putes, quum gloria finierit.
Gloria si dulcis, studeas virtute parare
Quo labor est maior gloria maiore

Psalm 125. Söta: Onkol minhet Dávid:

Tellességből az kik
biznak az Vt Istenben, azok az Sion
hegyéhez hasonló mindenben.

Helyben marad mind örök
ké a Sion hegye, hogy meg
mozdulhatatlanul az Vt ked-
vét tegye.

Ostromolya bár sok ezer
nép is, de meg áll, semmi erő
el nem rontia, mert állandó köbél

Reménységek ilyen erős és bi-
zodalnok, mind azoknak, va-
lakiknek az Isten oltalmok.

Draága iokkal környül véki az
Vt az iokat, meg biztatja bolván
nekik örvendező sokat.

Az hamissak sullyos kezét
nem tartja raitok, melyből tud-
gyák az Vt nekik hogy hegyelme
Atyok.

Iol

Iol tegy az böles Vt Isten
az iokkal, az kik penig
bűnben élnek azoktól kamot
végy.

Ez értelme a bá az hubon
ötöd eneknek, tőkélletes kívánt
iot ad az Isten az hiveknek.

